

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

**Stírání rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního
a komerčního zpravodajství**

(Disappearing differences in creative principles of public and commercial news broadcast)

–

Komparace artikulování události veřejnoprávní a komerční televizí

(A Comparison of an event articulation by public and commercial TV)

Tomáš GOTTWALD

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D.

Olomouc 2009

Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne.....

ANOTACE

- Příjmení a jméno autora: Gottwald Tomáš
- Název katedry a fakulty: Katedra žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci
- Název diplomové práce: Stírání rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního a komerčního zpravodajství – Komparace artikulování události veřejnoprávní a komerční televizí
- Vedoucí diplomové práce: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.
- Počet znaků: 99 735
- Počet příloh: 4
- Počet titulů použitých pramenů a literatury: 18
- Klíčová slova: případová studie, kvalitativní výzkum, sémiotická analýza, komparace, zpravodajství, veřejnoprávní televize, komerční (privátní) televize
- Tato bakalářská práce je případovou studií, která zkoumá dva reportážní bloky referující o požáru Průmyslového paláce na pražském Výstavišti. Vyšetřuje prostřednictvím sémiotických analýz a komparace jejich výsledků shody struktury audiovizuálních příspěvků, které vytvořila ČT1 a TV Nova pro svá hlavní zpravodajství. Stěžejním výsledkem této studie je představení faktů, které dokládají použití podobných tvůrčích principů ve zpravodajství komerční televize a televize veřejnoprávní, a tím předložení případu absence duálního systému ve zpravodajství.

ANNOTATION

- Author's surname and first name: Gottwald Tomáš
- Name of a department and a faculty: Katedra žurnalistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci
- Title of a graduation project: Disappearing differences in creative principles of public and commercial news broadcast – A Comparison of an event articulation by public and commercial TV
- Supervisor of a graduation project: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.
- Count of characters: 99,735
- Count of supplements: 4
- Count of used sources and literature titles: 18
- Key words: case study, qualitative research, semiotic analysis, comparison, news, public television, commercial (private) television
- This project is a case study which analyses two reportage complexes. Both review a fire disaster of The Industrial Palace in Prague. It investigates by semiotic analysis and comparison structure agreements of audiovisual reports made by channels ČT1 and TV Nova. Main results of this study are facts which proves using similar creative principles in a commercial TV and public TV report and presents the whole event as a case of absence of dual system in a news broadcast.

1. OBSAH

1. OBSAH.....	4
1.1. Seznam příloh.....	6
2. ÚVOD.....	7
2.1. Vymezení tématu.....	7
2.2. Využité prameny.....	8
2.3. Náplň stati.....	8
2.4. Cíle stati	8
3. METODIKA.....	10
3.1. Kvalitativní analýza (sémiotická analýza).....	10
3.2. Vymezení zkoumaných dat	11
3.3. Sledované parametry.....	12
4. SÉMIOTICKÁ ANALÝZA AUDIOVIZUÁLNÍCH PŘÍSPĚVKŮ	14
4.1. Sémiotická analýza reportážního bloku – ČT1	14
4.1.1. <i>Identifikace textu</i>	14
4.1.2. <i>Dílčí cíl výzkumu</i>	21
4.1.3. <i>Znakové odlišnosti</i>	21
4.1.4. <i>Klíčové označující</i>	21
4.1.5. <i>Modalita</i>	22
4.1.6. <i>Paradigmatická analýza</i>	23
4.1.7. <i>Analýza syntagmatické struktury textu</i>	27
4.1.8. <i>Intertextualita</i>	28
4.1.9. <i>Rétorické tropy</i>	28
4.1.10. <i>Kódy</i>	29
4.1.11. <i>Způsob oslovení</i>	30
4.2. Sémiotická analýza reportážního bloku – TV Nova	32

4.2.1. <i>Identifikace textu</i>	32
4.2.2. <i>Dílčí cíl výzkumu</i>	45
4.2.3. <i>Znakové odlišnosti</i>	45
4.2.4. <i>Klíčové označující</i>	45
4.2.5. <i>Modalita</i>	46
4.2.6. <i>Paradigmatická analýza</i>	47
4.2.7. <i>Analýza syntagmatické struktury textu</i>	52
4.2.8. <i>Intertextualita</i>	53
4.2.9. <i>Rétorické tropy</i>	53
4.2.10. <i>Kódy</i>	54
4.2.11. <i>Způsob oslovení</i>	54
4.3. <i>Komparace výsledků analýzy</i>	55
4.4. <i>Vyhodnocení</i>	60
5. ZÁVĚR	61
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
7. PŘÍLOHY	DESKY
7.1. <i>Elektronická příloha – televizní příspěvky, scénáře</i>	CD

1.1. Seznam příloh

Tištěná verze obsahuje přílohy, které jsou uloženy na CD v deskách bakalářské práce. Jsou jimi audiovizuální příspěvky, které jsou předmětem analýzy, a jejich scénáře.

Seznam souborů na CD:

1. ČT1 – Část Průmyslového paláce skončila v plamenech, požáru pražského výstaviště,
2. TV Nova – Požár Průmyslového paláce na pražském Výstavišti,
3. Scénář příspěvku ČT1,
4. Scénář příspěvku TV Nova.

2. ÚVOD

Jedním z nejstarších projevů společenského života je zpravovat okolí o významných, překvapivých, zajímavých či tragických událostech.¹ V moderní době jsou tyto projevy viditelné v největší míře u masových médií, která každý den nasycují veřejnost novými informacemi z rozličných míst i témat. „Televize je mnohem více než jiná média masovým médiem“², protože jsou v ní „hledány formy prezentace, které osloví co možná nejširší publikum.“³ Přestože společnost na sebe nechává působit i zpravodajství psané, rozhlasové či internetové, největší počet příjemců sdělení má televize.

V tuzemsku funguje televizní vysílání v duálním systému, tedy jako veřejnoprávní a komerční. Oba typy produkují vlastní zpravodajství, která by měla z principu duálního systému zásadně lišit ve svých intencích. Avšak ve snaze přilákat na sebe maximální počet diváků se soukromé a vysílání veřejné služby navzájem přibližují a zpravodajství bývá nahrazováno ukřičenými senzacemi.⁴

2.1. Vymezení tématu

Práce se měla původně komplexně zabývat přibližováním obou konceptů zpravodajství. Pokusit ale se prostřednictvím bakalářské práce o výzkum, který by dokázal oprávněně generalizovat tvrzení, že všechny se příspěvky zpravodajství na soukromé a veřejnoprávní televizi přibližují a že se tedy rozdíl v jejich strukturách stírají, je nesmyslné. Každý den přibývá nespočet nových zpravodajských příspěvků, tedy by téma nemohlo být nikdy zcela naplněno. Avšak téma šlo uchopit i jiným způsobem. Práce postupně začala soustředit na potvrzení existence této problematiky.

Pro naplnění této teze se pro výzkum zvolila metoda případové studie⁵. Jako příklad posloužily dva audiovizuální reportážní bloky odvysílané 17.10.2008 na tuzemských celoplošných televizích, konkrétně ČT1 a TV Nova. Média toho dne referovala událost požáru Průmyslového paláce na pražském Výstavišti a evidentně ji považovala za atraktivní, protože reportážní bloky zabraly z půlhodinové zpravodajské části zhruba 5-8 minut.

---

¹ TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. s. 9.

² RUB-MOHL, S., BAKICOVÁ, H.: *Žurnalistika. Kompletní průvodce praktickou žurnalistikou*. s. 142.

³ Tamtéž. s. 142.

⁴ Tamtéž. s. 142.

⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. s. 104.

2.2. Náplň stati

Bakalářská práce v sobě zahrnuje výše zmíněnou případovou studii, která je strukturovaná do dvou sémiotických analýz, jejichž výsledky se posléze porovnávají v komparační části a dále vyhodnocují.

V analytických částech se rozebírají jednotlivé příspěvky za pomoci kvalitativní metody zkoumání. Získávají se potřebné výsledky a hodnoty, které se posléze navzájem porovnávají, a ukazuje se na nich, zdali předpoklady blíže popsané cílech stati jsou pravdivé či nikoli. Závěr se zaměřuje na to, čeho se analýzou dosáhlo. Představuje pohledy, které sémiotická analýza zkoumaných sdělení nabídla a také odkazuje na možné nedostatky práce.

Součástí práce je také elektronická příloha, která obsahuje digitální záznamy zkoumaných příspěvků a jejich scénáře, které tvoří transkripce jazykových či zvukových promluv a screenshoty z každého stříhu nebo výrazné změny v záběru.

2.3. Cíle stati

Tato práce má za hlavní cíl potvrdit za pomoci adekvátních výsledků existenci stírání rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního a komerčního zpravodajství. Cílem rozhodně není jakási generalizace prostřednictvím jediného příkladu. Jde spíše o poukázání na problém, který v tuzemských médiích existuje a přispět tak k prohloubení znalostí o něm. Upozornit na jeho výskyt, protože obecně známé informování veřejnosti o existenci duálního systému vysílání tuto problematiku zakrývá, a přitom je její znalost kvůli každodennímu možnému setkání s vysíláním důležitá. Představit fakta, která dokládají použití podobných tvůrčích principů v tuzemském zpravodajství komerční TV Novy a veřejnoprávní ČT1, a nastínit, čeho tím chtějí stanice docílit.

2.4. Využité prameny

Výzkum k získávání výsledků využíval množství pramenů, které v sobě zahrnovaly informace jak v tištěné, tak v elektronické formě.

Formální aspekty práce byly ve většině případů inspirovány publikací Jadwigy Šanderové, která srozumitelně popisuje, jak správně vytvořit abstrakt práce, zapisovat

citace či parafráze⁶ a vést záznam výzkumu v odborném stylu⁷. Praktickou pomůckou a vzorem, který spojoval odborný styl a televizní médium, byla stať Aleše Mergentala o latentních významech v reklamě. Uvedení do tématu se opíralo o přehledovou literaturu (McQuail či Ruß-Mohl), která pomáhala formulovat zásadní myšlenky práce. K hlavním metodickým oporám, které se při analýze využívaly, patřil *Kvalitativní výzkum* Jana Hendla. Samotný název napovídá, že tato literatura poskytuje informace pro uchopení témat kvalitativními strategiemi výzkumu. Online publikaci Daniela Chandlera využívá tato bakalářská práce jako hlavní oporu pro výzkum. V odkazech /metodologická část práce/ lze najít podrobně zpracovaný postup sémiotické analýzy, která stěžejní částí struktury tohoto elaborátu.

Tvrzení položená v praktické části se opírala o znalosti nabyté z odborných publikací od Tomáše Trampoty (identifikace příspěvků⁸), Jana Jiráka (typologie kódů⁹ či působení médií¹⁰), Glorie Beck (ovlivňování a skryté promluvy k příjemci), Světlý Čmejrkové (propojování informace s reklamou) a Viktora Jílka (identifikace rétorických trop¹¹).

A k využitým pramenům patří konečně také i texty Viktora Meca a Matthew Kierana, které byly jedním ze zásadních podnětů práce.

---

⁶ ŠANDEROVÁ, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. s. 41–96.

⁷ Tamtéž. s. 107–135.

⁸ TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. s. 30–32.

⁹ BURTON, G., JIRÁK, J.: *Úvod do studia médií*. s. 174–175 a s. 248–249.

¹⁰ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. s. 151–190.

¹¹ JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. s. 44–48.

3. METODIKA

Tato část stati se zaměřuje na použitou metodu výzkumu. Podkapitoly se postupně věnují vybranému typu analýzy, vymezení zkoumaných dat a postupům jejich zkoumání. Dále je také popsáno i jejich zpracování a zaznamenání.

3.1. Kvalitativní analýza (sémiotická analýza)

Náplní této případové studie bylo hledání explicitních, méně zjevných a skrytých významů v mediálních sděleních. Takovému výzkumu maximálně vyhovovala kvalitativní strategie¹², protože výsledky, které přináší, vycházejí právě z interpretativních rovin zkoumaných dat. Hlavními objekty zkoumání byly denotace, konotace a mýtus¹³ a tyto obsaženy ve zkoumaných materiálech. Dle Jana Hendla jsou kvalitativní metody pro případové studie vhodné z hlediska přímého zkoumání interpretací aktérů, možnosti úzkého zaměření na subjekt a pohybu uvnitř celé situace.¹⁴ Kvantitativní metody, které své výsledky staví na četnosti určitých prvků ve zkoumaných vzorcích, jsou v tomto případě nepoužitelné. Při výzkumu se jako kvalitativní metoda použila sémiotická analýza.

Pro tuto práci byl zvolen způsob analýzy, jak jej přibližuje Daniel Chandler v publikaci *Semiotics for Beginners*. V odkazované pasáži¹⁵ přímo vysvětluje, jakým způsobem si v částech analýzy počínat a čeho si všímat. Chandler tak nabízí výzkumníkovi strukturu bodů, jenž jsou mustrem ke správnému provedení analýzy.

Při výzkumu byly postupně naplňovány stanovené body. V přípravné fázi se nejprve identifikovaly analyzované zpravodajské příspěvky a postupně se vytyčily cíle výzkumu.

Poté se vzorky začaly prakticky zkoumat. Odhalily se některé znakové odlišnosti zkoumaných vzorků a originálů, aby bylo zřejmé, do jaké míry mohou být interpretace ovlivněny případným komunikačním šumem. V příspěvcích se identifikovali klíčoví označující, dále se zkoumala modalita textu. Sdělení se podrobila paradigmatické a syntagmatické analýze, ve kterých se hledaly interpretace latentních významů ve znacích a naracích.

---

¹² MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. s. 310.

¹³ BARTHES, R. *Mytologie*. s. 113.

¹⁴ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. s. 57.

¹⁵ CHANDLER, D. *Semiotics for Beginners*.

URL: <<http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem12.html>>

Analýza pokračovala hledáním metafor, metonymií a dalších rétorických trop¹⁶ a monitorováním jejich využití v textu. Prostor byl věnován intertextualitě, použitým kódům či způsobům oslovení příjemce.

Aby se dalo určit, do jaké míry se v této případové studii veřejnoprávní koncepce zpravodajství České televize přibližovala její komerční „kolegyni“ Nově a naopak, provedla se po příslušných analýzách ještě komparace zjištěných dat k vyvození dalších výsledků.

3.2. Vymezení zkoumaných dat

Tato případová studie měla být názorným příkladem poukazujícím na stírání rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního a komerčního zpravodajství. Kvůli pokrytí, atraktivitě a dispozici prezentovat se širokým spektrem znaků se pro analýzu zvolila jeho televizní forma. Z audiovizuálních médií byla vybrána Česká televize a TV Nova. Důvod pro takový výběr byl prostý, jsou zachytitelná po celé republice, mají během hlavních zpráv dne největší sledovanost¹⁷ a jsou zde zastoupeny oba segmenty duálního vysílacího systému. Tyto dva kanály navíc vlastní rozsáhlý internetový archiv svých pořadů, což velice zjednodušilo dostupnost zkoumaných vzorků.

Oba zkoumané kanály mají zpravodajské vstupy průběžně po celý den. Nejdůležitější vysílání je však kvůli nejvyšší sledovanosti to „prime timové“, proto byly podrobeny výzkumu příspěvky právě z těchto relací. Spojujícím aspektem pro porovnávání formátů připadla v úvahu jedna událost, kterou stanice prezentovaly jako hlavní zprávu dne, takovou, která byla předmětem stejně velkého zájmu obou typů médií. V úvahu však nepřipadaly kauzy, protože jejich nepředvídatelný vývoj, popřípadě zájem každého média o jiný aspekt vývoje by způsobil nesourodost v materiálech.

Jako nejvýhodnější kritérium pro vymezení konkrétního materiálu se nabízela v jeden a týž den započatá i ukončená událost, popřípadě prezentovaná jako zpráva pouze v jeden den a ukončená bez jakéhokoli odkazu na další (seriálové) informování o možných budoucích skutečnostech souvisejících s událostí.

---

¹⁶ JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. s. 44–48.

¹⁷ Dle měsíční zprávy o měření sledovanosti měla v říjnu během „prime time“ v kategorii 15+ v průměru za celý měsíc TV Nova 43,11% a ČT1 21,92%. Zdroj: ATO – Mediasearch
URL<<http://www.mediaaresearch.cz/file/139/mesicni-zprava-10-2008.pdf>> [citováno 14. března 2009].
Další měsíce jsou v průměru stejné, viz další zprávy.

Na základě těchto předvoleb se vybrala úzká skupina reportáží a reportážních bloků, z nichž se posléze kvůli své atraktivitě zvolily dva celky, které informovaly o požáru na pražském Výstavišti. V blocích se objevily jak záznamy a deskripce události ze dne jejího konání, tedy 16.10. 2008, tak živé vstupy ve dni následujícím, kdy byla reportáž vysílána.

3.3. Sledované parametry

Výzkum pracoval s interpretací znaků, tudíž bylo samozřejmě nezbytné ohraničit jejich skupiny. Jelikož se vybraly jako výzkumný materiál pro tuto práci televizní příspěvky, musel se postup aplikovat ve třech rovinách – obrazové, textové a také zvukové; aby mohla být analýza audiovizuálního záznamu dostatečně efektivní a prozradila do jaké míry se v tomto případě přibližuje veřejnoprávní struktura zprávy privátní.

▪Obrazová rovina

Zde se nacházel předmět zájmu ve dvou pozicích. Šlo o hledisko natáčejícího a natáčeného. V pozici natáčejícího bylo třeba „dekonstruovat význam sdělení tím, že se pozornost soustředí na [...] využití technických prostředků,“¹⁸ úhel záběru (přímý pohled, podhled, nadhled, ptačí perspektiva, žabí perspektiva), typ záběru z hlediska zabírané plochy (velký celek, celek, polocelek, americký plán, polodetail, detail, velký detail)¹⁹. Naopak v pozici natáčeného se identifikovaly verbální kódy, body language či kódy týkající se chování²⁰.

▪Rovina textová

V televizních příspěvcích se textová rovina vyskytovala ve dvou složkách. Především šlo o text ve zvukové formě a posléze o jeho případnou formu psanou. V obou složkách se text nejprve identifikoval v jeho denotativní formě, a poté se analýza soustředila na možné další výklady sdělení.

---

¹⁸ BURTON, G., JIRÁK, J.: *Úvod do studia médií*. s. 306.

¹⁹ Je důležité definovat typy záběrů, aby nedošlo v analýze k nesrovnalostem.

“• velký celek (postava se ztrácí v krajině)
• celek (zdůrazňuje postavu v prostředí)
• polocelek (zabírá celou postavu od nohou až k hlavě)
• americký plán (postava od kolen po hlavu)
• polodetail (postava od pasu)
• detail (celá hlava)
• velký detail (část obličeje – např. detail oka)“

URL: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/pedf/js08/avk/ucebnice/lekce9.htm>>.

²⁰ CHANDLER, D.: *Semiotics for Beginners*.

URL: <<http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem08.html>>.

▪ **Zvuková rovina**

V této rovině se rozebíralo zvukové podbarvení reportáže. Odhalovaly se zde jednak znaky ve formě výrazného ruchového podbarvení, ale analýza se zabývala i hudebním podkresem. Zkoumaly latentní významy tzv. gerojšů, zesílených nebo nevystřížených ruchů, které přidávají na autentičnosti záznamu. Tyto zvuky mohou být původní, z místa události, či uměle vložené, později vložené do záznamu ve střížně.

4. SÉMIOOTICKÁ ANALÝZA AUDIOVIZUÁLNÍCH PŘÍSPĚVKŮ

4.1 Sémiotická analýza reportážního bloku ČT1 – Část Průmyslového paláce skončila v plamenech, požáru pražského výstaviště

4.1.1. Identifikace textu

Úvod

Jako první zkoumaný materiál pro tuto sémiotickou analýzu byl vybrán reportážní blok odvysílaný Českou televizí 17. října 2008 v pořadu Události, který je hlavní zpravodajskou relací dne. Celek složený ze studiové fleš zprávy, přehledové reportáže²¹, živého vstupu a doplnění, referoval událost požáru Průmyslového paláce na pražském Výstavišti. Obsah tvořily informace o samotném požáru, jeho šíření a škodách, o lidech, kteří s událostí souviseli, a to jak přímo (vystavovatelé právě probíhající expozice, pořadatelské firmy, přihlížející), tak zdánlivě (rodina podnikatele Kočky).

Důvodem pro výběr právě této reportáže byla bezesporu její atraktivita, a také i predikce možnosti efektivního naplnění stanovených cílů této bakalářské práce. Na první zhlédnutí v ní lze nalézt množství emotivních záběrů a zvýrazněných ruchů, které byly dostatečným argumentem, aby byla zvolena za materiál vhodný k analýze. Šlo o katastrofickou reportáž, u takové je problematické udržet její výpovědi v ryze informačních sférách a nezacházet mimo rámec jediné obecně platné zpravodajské funkce.

Zařazení zprávy

Reportáž byla hlavní zprávou dne. Odvysílala se jako první v pořadí, čímž televize odkazovala na její důležitost a aktuálnost. Na první pozici byl zařazen i headline zprávy. Jako druhý v pořadí ČT1 zařadila zpravodajský shot o krajských a senátních volbách.

Struktura zpravodajské narace, denotace

Zpravodajský celek dohromady trvá 4 minuty a 37 sekund. Jelikož byl předmětem analýzy reportážní blok, je klasické dělení zprávy na zarámování, zaostření, uskutečnění a uzavření rozšířené o opakování některých prvků.

---

²¹ Míněno jako profesionalizmus; obrazový příspěvek přibližující základní fakta a seznamující diváka s prostředím události.

Pozn. – Kompletní přehled screenshotů se nachází v příloze. Pro jejich velké množství jsou do této části vybrány pouze ty, které jsou vytvořeny bezprostředně po střihu a navíc uvozují nějakou širší tématickou skupinu záběrů.

HLAVNÍ ČÁST

A1) Zarámování („framing“) – 18 sekund

1

STUDIO, Josef MARŠÁL (moderátor): „Škoda za miliardu, to je následek jednoho z největších požárů novodobé české historie. Levá část unikátního Průmyslového paláce na pražském Výstavišti po včerejší noci neexistuje.

(1, polodetail /18 sekund/, záběr na „Talking head“²²)“

2

B1) Zaostření („focusing“) – 49 sekund

„ASYNCHRON“²³, Luboš ROSÍ (redaktor): „Otázka, co na záběrech chybí? Zbytečná. Sledujete následky ohnivé noci, sledujete škodu až za jednu miliardu korun. (2, velký celek /8 sekund/ pořízený z ptačí perspektivy, zobrazující shořelou část výstaviště) Torza, trosky tam (polodetail /2 sekundy/ natavené pouliční lampy), kde přes sto let stála levá část architektonicky (polocelek /2 sekundy/ spáleniště) unikátního komplexu Průmyslového paláce (3, celek /3 sekundy/, hasiči kropící spáleniště; hluk motorů).“
Následoval statický polodetail 4 /3 sekundy/.

3

4

„SYNCHRON“²⁴, Petr MACHÁŇ (statik odboru krizového řízení): „Z hlediska konstrukce nezbylo vůbec nic. Ta konstrukce je zřícená.“

5

Poté byla zařazena sekvence celků a polocelků požáru. První dynamický celek 5 /6 sekund/ začal gerojšem, kdy nějaký muž volá: „Prosím vás, je absolutní nesmysl,

²² „Talking head“ – jinak též „mluvící hlava“ nebo „mluvící busta“ je příznačným označením pro moderátora, jehož funkce v záběru se omezuje na verbální sdělení nějaké informace. Nejčastěji se lze s takovými „mluvícími hlavami“ setkat ve studiu.

²³ „ASYNCHRON“ – označení pro typ záběru, ve kterém hovoří redaktor (či někdo jiný), avšak vysílány jsou například sestříhané záběry události.

²⁴ „SYNCHRON“ – označení pro typ záběru, ve kterém je natáčen hovořící redaktor (či někdo jiný).

6

7

8

9

10

11

12

abyste odsud chodili směrem k tomu ohni.“ Poté se zařadil „ASYNCHRON“, Luboš ROSÍ, redaktor: „Ohnivé peklo, půl osmá večer. Stovky studentů se přišly bavit, teď sledují zkázu (polocelek /2 sekundy/ budovy, ze které šlehají plameny). Vedle nich skoro sedmdesát za sebou namačkaných hasičských aut v řadě a jejich dlouhé hodiny houkající desítky modrých majáků (panoramatický záběr celku /3 sekundy/ řady hasičských vozů). Řítící se střecha i obvodové zdi (panoramatický záběr celku /5 sekund/ hořících obvodových zdí), hořící auta (nájezd na celek /2 sekunda/ hořícího automobilu), dva popálení hasiči, zmatek v pražské dopravě (polodetail postavy /4 sekund/ fotografující požár), všudypřítomný zápach (velký celek /2 sekundy/ hasičských jednotek), hustý dým rozfoukávaný silným větrem (celek /3 sekundy/ pohybujících hasičů), a pak konec jak pro výstavu dentistů v paláci, tak pro studentské koncerty venku. (celek /4 sekundy/ hasičů na autech; hluk motorů)“

C1) Uskutečnění („realizing“) – 2 minuty 11 sekund

„SYNCHRON“, student 1 (návštěvník akce Gaudeamus Igitur): „Najednou, ty voe, plamen, ty voe, nahoře, ty voe (6, detail přihlížejícího z nadhledu /3 sekundy/, v pozadí přihlížející lidé).“

„SYNCHRON“, student 2 (návštěvník akce Gaudeamus Igitur): „Koncert normálně probíhal a najednou přišli pořadatelé, že okamžitě ať všichni opustíme prostor, urychleně. Že nikdo nám pořádně neřekl, co se děje. Prostě nám nechtěli říct, jakože hoří (7, polodetail návštěvníka /10 sekund/).“

Prostřih z akcí hasičů. Jeden z hasičů v polodetailu 8 /4 sekundy/ mává rukou vpřed a volá: „Dělej“. V pozadí je slyšet pískot a motory vozů.

13

„SYNCHRON“, Dalibor GROSSMAN (ředitel pražských hasičů): „Je divné, že v podstatě v době příjezdu naší první jednotky, za necelých šest minut po ohlášení případu, ze všech oken toho levého křídla šlehaly plameny (9, polodetail /12 sekund/, v pozadí přihlížející lidé).“

14

„ASYNCHRON“, Richard SAMKO (redaktor): „Své čtvrtěční pochybnosti už dnes ale hasiči nechtěli dál rozvíjet. Policie má teď tři linie (10, panoramatický záběr celku hasičský vozů /5 sekund/; motory hasičských vozů). Za prvé, někdo palác zapálil, za druhé nedbalost, za třetí špatná elektroinstalace (nepravidelný panoramatický záběr /6 sekund/ začínající v detailech gestikulujících rukou a končící na celku hořící stěny; nesrozumitelné hlasy lidí).“

15

„SYNCHRON“, Ladislav BERNÁŠEK (mluvčí, Policie ČR Praha): „Nejpravděpodobnější příčina po prvotním ohledání se jeví jako závada na elektroinstalaci.“ (11, polodetail mluvčího /6sekund/)

16

„ASYNCHRON“, Richard SAMKO (redaktor): S tím ale ředitel, náměnce výstaviště nesouhlasí (12, celek sutin /2 sekundy/).

17

„SYNCHRON“, Alexander ROZIN (generální ředitel, Incheba Praha, s.r.o.): „Tam fungoval len okruh, ktorý nechávame na noc, na nočný prúd pre chladničky. Tam nič iného nemohlo byť zapnuté (13, polodetail ředitele /8 sekund/, v pozadí logo firmy Incheba, v popředí lze rozpoznat mikrofony dalších stanic, Impuls, F1).“

18

„ASYNCHRON“, Richard SAMKO (redaktor): „A tak nastupuje další verze – výbuch (14, odjezd na velký celek /4 sekundy/ stanoviště hasičských vozů). Explodovat

19

20

21

22

23

24

25

26

měla kyslíková láhev ve vystavované zubní ordinaci. Slyšel to správce objektu, chtěl hasit, údajně málem zemřel (celek hasičských vozů /5 sekund/, přijíždějící vozidlo a procházející hasiči).

„SYNCHRON“, Alexander ROZIN (generální ředitel, Incheba Praha, spol. s r. o.): „Je absolutně šokovaný, riskoval svůj život, keď to hasil. On tvrdí, že došlo k dost’ veľkej detonácii. On utiekal potom (15, polodetail /10 sekund/).“

„ASYNCHRON“, Lucie KOMŇACKÁ (redaktorka): „Přestože se požárem do pozornosti znovu dostala (16, polodetaily /3 sekundy/ tří mužů, divák si musí domyslet, že v pozadí je Václava Kočka) rodina Kočkových (odjezd na celek /3 sekundy/ skupiny lidí, divák si opět musí domyslet, že jde o rodinu Kočkových), která měla část shořelého (celek /3 sekundy/, hasiči kropící spáleniště) objektu v nájmu, policie, hasiči i bratr zavražděného (přiblížený celek /4 sekundy/, hasiči kropící spáleniště) Václava Kočky Jan souvislost ohně se střelbou z minulého týdne vylučují.

„SYNCHRON“, Jan KOČKA (majitel úklidové firmy): „Já si myslím, že to je velká nešťastná náhoda pro nás pro všechny, Pražáci, kteří vlastně máme k tomu nějaký vztah (17, polodetail /8 sekund/ Jana Kočky dle popisky na Výstavišti).“

„SYNCHRON“, Lucie KOMŇACKÁ (redaktorka): „Požár Průmyslového paláce se zařadí mezi největší v historii Česka.

Už teď odhadují hasiči škodu na miliardu korun. To je nejvyšší částka od roku 2002, kdy oheň zničil budovy Spolchemie v Ústí nad Labem (18, obloukový panoramatický záběr s odjezdem na polodetail redaktorky /11 sekund/,

v pozadí je postava koukající skrz mříž a trosky paláce).

Následuje střih a „ASYNCHRON“ redaktorky. „Výstaviště přitom sužují ohně opakovaně, 1991 shořel Bruselský pavilon, 2002 Dětský svět, 2005 Divadlo Globe a černá kronika zatím končí aktuálním požáříštěm (19, animace velkého celku /10 sekund/ Průmyslového paláce, na které se postupně zobrazují požáry sdělovaných budov).“

„SYNCHRON“, Pavel BÉM (primátor hlavního města Prahy): „Já bych teď v této chvíli řekl, jestli budeme dostavovat to levé křídlo,(střih výpovědi) to je příliš brzy (20, polodetail primátora /7 sekund/, v pozadí je plán Prahy a redaktorka, v popředí mikrofony stanic, Radiožurnál, Z1, Nova, ČT1...).“

„ASYNCHRON“, Lucie KOMŇACKÁ (redaktorka): „Celý komplex má pojištění na dvě a půl miliardy škod. Jestli se bude znovu stavět, rozhodne pražský magistrát (21, velký celek spáleniště paláce /7 sekund/ pořízen letecky).“

D1) Uzavření („closing“) – 2 sekundy

„ASYNCHRON“, Lucie KOMŇACKÁ (redaktorka): „Richard Samko, Luboš Rosí a Lucie Komňacká, Česká televize.“

ŽIVÝ VSTUP

A2) Zarámování („framing“) – 13 sekund

STUDIO, Josef MARŠÁL (moderátor): „Téměř na minutu přesně čtyřiadvacet hodin od okamžiku, kdy začalo na pražském výstavišti hořet, na místě stále pracují hasiči a je tam i náš kolega Jan Šenkýř (22, polodetail moderátora /10 sekund/, v pozadí „news room“). Honzo, dobrý večer. Co se tam děje právě teď? (23, Obrazovka se dělí vedví, na jedné části je moderátor, na druhé redaktor, který má v pozadí sutiny a čelo hasičského vozu. Obě části jsou polocelky a jsou na animovaném podkladu /3 sekundy/.)

B2) Zaostření („focusing“) – 47 sekund

Pokračuje předchozí dvojité záběr, ale již hovoří redaktor /1 sekunda/. „SYNCHON“, Jan ŠENKÝŘ (redaktor): „Dobrý večer od trosek levého křídla pražské památky (24, prolínačka, polodetail redaktora se přepne na celou obrazovku). Hasiči se tady střídali celý den a hledali ještě doutnající ohniska toho požáru a taky odřezávali vyčnívající kusy kovové konstrukce. Teď jsou připraveni odjet z místa (Redaktor se podívá směrem dolů a za ním prochází policista). Odpoledne se tady do areálu dostali poprvé i vystavovatelé. Ti teď sklíčeně odjíždějí, přišli o desítky milionů korun za shořelé přístroje, shořelou

výbavu. Možná ještě víc je mrzí peníze, o které přišli, protože tady chtěli uzavírat a podepisovat kontrakty a obchody. Dnes měl být mimochodem klíčový den výstavy. Trosky pomalu přikrývá tma, to neštěstí včerejší je tady stále ještě teď cítit ve vzduchu. Pražský Průmyslový palác se stal takovou smutnou atrakcí pro Pražany. Nejvíc jich sem přišlo ve sportovních dresech, protože právě v tuto chvíli vedle probíhá zápas hokejové extraligy (polodetail redaktora /46 sekund/).

C2) Uskutečnění („realizing“) – není

D2) Uzavření („closing“) – 5 sekund

„STUDIO“, Josef MARŠÁL (moderátor): „Tak to byl z místa ničivého požáru na pražském výstavišti Jan Šenkýř (polodetail v rozpůlené obrazovce /5 sekund/).

DOPLNĚNÍ

A3) Zarámování („framing“) – 12 sekund

„STUDIO“, Josef MARŠÁL (moderátor): „Nesestříhané záběry z nočního požáru (25, polodetail moderátora /3 sekundy/) (prolínáčka)

„ASYNCHRON“

i dnešní pohled na spáleniště najdete na internetových stránkách ČT 24. Odedneška navíc vysílá i program této zpravodajské stanice v kvalitě televizního vysílání (26, záběr na monitor počítače /9 sekund/, jsou zde patrné webové stránky ČT24 a letecké pohled na trosky levé části Průmyslového paláce).“

B3) Zaostrění („focusing“) – není

C3) Uskutečnění („realizing“) – není

D3) Uzavření („closing“) – není

4.1.2. Vytyčení dílčích cílů

Smyslem této sémiotické analýzy reportážního bloku České televize odvysílaného 17.10.2008 bylo nalézt možné interpretace explicitních i latentních významů znaků ve sdělení, objevit narativní struktury a všimnout si tvorby sdělení v obrazové, jazykové a zvukové rovině. Tyto pak zaznamenat a posléze porovnat s výsledky druhé analýzy.

4.1.3. Znakové odlišnosti

Zkoumaný materiál byl digitální video kopií vysílaného originálu.

Obsahoval deficit v obrazovém rozlišení způsobený datovou kompresí. Ztráty však nebyly tak markantní, aby mohly ohrozit výsledky analýzy, protože veškeré možné detaily obrazu, které by mohly být předmětem kvalitativního výzkumu jsou dostatečně viditelné a rozpoznatelné.

Ztráty ve zvuku, pokud se nějaké v kopii vyskytují, byly téměř nepostřehnutelné. Nemohly tedy nijak výzkum ovlivnit.

4.1.4. Klíčové označující

Klíčové označující se vyčlenily na základě úvodního sdělení zprávy, kde redaktor Maršál sám předkládá, o kterých důležitých znacích bude příspěvek pojednávat. Některé další znaky, které vizuálně vtahovaly příjemce do dění v příspěvku, byly vyčleněny z úvodních obrazů zprávy. Další označující se zanesly do seznamu pro jejich roli ve struktuře, kde působily jako uzlové body, od kterých se reportáž dále odvíjela či udržovala příjemce v preferovaném čtení.

Hlavní označující (seřazeni sestupně dle důležitosti)

Požár – oheň působící škody na budově; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu,

miliarda – výše vzniklých škod; tento znak dává smysl pouze v jazykovém kódu,

Průmyslový palác – na záběrech hořící či poničená historická budova; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

noc – doba konání požáru; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

hasiči – uniformované osoby zneškodňující oheň; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

přihlížející – lidé, kteří se vyskytovali v areálu z účelem sledování živlu; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

hasičská auta – červeno-bílá vozidla s majákem, která houkají kvartu; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu,

sutiny – to, co zbylo z levé části paláce; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

dotazování – lidé v polodetailu sdělující souvislosti požáru; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

ředitel, nájemce výstaviště – slovensky mluvící muž, vypovídající před nápisem Incheba; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu,

rodina Kočkových – lidé, s nimiž případ hypoteticky souvisí; tento znak dává smysl v jazykovém kódu (do jisté míry i ve vizuálním),

vystavovatelé – účastníci výstavy; tento znak dává smysl v jazykovém kódu,

den – doba odhalování původu požáru a dokončovacích prací; tento znak dává smysl ve vizuálním.

4.1.5. Modalita

Definování textu ve vztahu k realitě

Text se ve vztahu k realitě definoval jako reprezentovaná skutečnost. Nasvědčovaly tomu odkazy na umístění události (Výstaviště), dobu konání (včera v noci), očitá svědectví (přihlížející), figurování státních složek (hasiči, policie).

Kódování vzhledem k realitě

Celé sdělení pracovalo z větší části v reprezentačním kódu, a navíc ještě ve dvou časových sférách. V první sféře byl ředitel firmy Incheba, který vyprávěl o správci objektu, od kterého slyšel, jak se vše stalo, a ředitel hasičů, který podával zprávu o tom, jak první jednotka hasičů ohlásila široké rozšíření požáru. Druhou sférou byli očití svědci vyprávějící o průběhu požáru před příjezdem televize, policejní expert, jenž vysvětloval, svou verzi původu požáru, statik objasňující, co zbylo z paláce, redaktor v „Živém vstupu“ či redaktorka hovořící o častých požárech na Výstavišti a primátor města, který podával oznámení o tom, jak by měla událost pokračovat.

Realistický kód byl přítomen v obrazové rovině záběrů události (trosky, požár, hašení, gerojše) a stejně se vyskytoval se i v živém vstupu a studiu. Kromě představování moderátora či redaktora byl text opět v reprezentačním kódu.

Realistická percepce sdělení

Sdělení budou vnímat realisticky všichni, jímž požár způsobil škodu, protože reportáž pracovala s objekty, které byly přímou součástí jejich zkušenosti. Stejně ho budou vnímat i lidé, kteří se objevili se v reportáži jako přihlížející události, nebo hasiči.

Realisticky bude sdělení do jisté míry vyznívat i pro sympatizanty s některou ze skupin, které se reportáž týkala, např. hasiči. Stejně tak ale může být sdělení dekodováno aberantně, a to těmi příjemci, kteří zastávají názor, že hasiči mohli při větší snaze křídlo zachránit. Tento bipolární přístup lze aplikovat i na další aspekty.

Realističnost se zintenzivňovala dotazováním účastníků události, „chodící kamerou“, živým vstupem z druhého dne či nabídnutím možnosti nesestřihaných záběrů.

Příspěvek se snažil zvyšovat svou autenticitu i za pomoci různých odkazů poukazujících na každodenní „zkušenostní“ svět. Objevovalo se v něm se střídání dne a noci. Oheň skutečně pálil (dva zranění hasiči). Praha se ukazovala jako město se spoustou obyvatel (pohledy na davy lidí).

4.1.6. Paradigmatická analýza

Zařazení

Sdělení je katastrofickou televizní zprávou rozšířenou o živý vstup a „background“. Médiem je tedy televize, žánrem bezprostřední televizní zpráva a tématem je katastrofa.

Mediální přenositelnost

Pokud by bylo třeba brát do úvah změnu média, ve kterém by byl příspěvek uveřejněn, tak by byla možná jen v případě určitých úprav sdělení. Pro rozhlasový přenos by se musel například vytvořit slovní komentář odebrané vizuální složky, naopak pro neozvučený vizuální záznam by bylo nezbytné otitulkování němých pohyblivých obrázků. Tisk by byl v přenosu audiovizuálního záznamu zcela bezmocný, do jisté míry lze uvažovat o transkripci spojené s kvantem fotografií. V neupravené formě však změna média maximálně nevhodná. Jde totiž o audiovizuální provedení příspěvku a odloučení některého z kódů by znamenalo ztrátu na srozumitelnosti, a to by vedlo k neshodám v předpokládané interpretaci.

Paradigmatické kategorie klíčových označujících

Klíčové označující se nacházely v různých paradigmatických kategoriích. Požár lze zastřešit pod kategorií katastrof. Miliarda, v tomto případě miliarda korun, je zařaditelná pod výši škod, popřípadě výši finanční náhrady. Průmyslový palác pochází z kategorie historických budov, a dokonce lze mluvit o unikátních historických budovách, protože se hovoří o konkrétním Průmyslovém paláci (s velkým „P“). Podobně je na tom třeba Hrad. Hasiči patří do záchranných služeb. Hasičská auta lze nalézt ve vybavení záchranných služeb. Sutiny náleží paradigmatické kategorii ostatků. Dalšími označujícími byly noc a den, které spadají do kategorie denní doby. Přihlízející patří do kategorie návštěvníků Výstaviště. Kočkovi zase přirozeně zapadají paradigmatické kategorie rodin. V paradigmatu firemních funkcí a zároveň osob postižených požárem se nachází post ředitele a nájemce výstaviště. Dotazovaní se řadí pod kategorii osob úzce souvisejících s událostí a vystavovatelé do osob postižených požárem.

Uvedení označující byli buď jediní, a nebo v maximální míře viditelní zástupci jednotlivých paradigmatických kategorií. Jejich unikátnost, popřípadě vedoucí pozice, měla za cíl ujednotit celou situaci do přehledného rámce, a frekvence výskytu znaků zase vtahovala příjemce do preferovaného čtení. Navíc takto zvolení klíčové označující vytvářeli různé významové konotace.

Konotace a mýty

Miliardová výše škod, řady hasičských vozidel, zástupy lidí, plameny zabírající téměř celou plochu záběru, odborníci, tisková konference s ředitelem, poškození vystavovatelé a další znaky nahromaděné tak blízko sebe působili úderně a snažili se přesvědčit o závažnosti situace. (Jistě by se totiž dali zařadit i záběry požáru, který byl již pod kontrolou hasičů či se nesoustředil kamerou na detaily hořících zdí ale na celky budovy.)

Uvedení asynchronu slovy: „Otázka, co na záběrech chybí? Zbytečná,“ redaktor naznačovalo, že Průmyslový palác zná každý a katastrofa se tedy více či méně dotýká všech příjemců. Ukazovala se tak závažnost události. Záběry plamenů (5) doprovázené gerojšem tu evokovaly opět dramatičnost ale také nebezpečnost celé situace. Zde lze pozorovat střet reprezentací, protože pokud hlas v podkresu záběru volal: „Prosím vás, je absolutní nesmysl, abyste odsud chodili směrem k tomu ohni,“ přihlízející zřejmě nevyhodnocovali situaci jako nebezpečnou a závažnou, jak ji lze chápat

z předkládaných obrazů. Natáčení přihlízející byli v reportáži prezentováni jako zvědaví fanoušci celého souboje. Kamera je zabírala, jak z blízka přihlíželi celé akci, a místy šlo dokonce zahlédnout display záznamového zařízení.

Záběry také pracovaly s logikou ostrého kontrastu, protože zde proti sobě stálo dobro (hasiči) a zlo (požár). Mýtus dobro versus zlo byl stěžejní pro celé zaostření A1. Jistou formu ostrého kontrastu tu měla i noc a den. Noc jako symbol boje a nejistoty zdárného konce podpořené zraněnými hasiči, a oproti tomu den, který byl symbolem výhry nad živlem (hasiči zavlažující poslední zbytky doutnajícího spáleniště). Dále se použily kontrasty jako chaos a klid, stavba a zřícenina, znalý a prostáček, odborník a vypravěč. V materiálu se pracovalo i s dalšími mýty. Do příspěvku se zařadily výjevy jako hasiči se stříkající hadicí, jejich ředitel v parádní uniformě, automobilům vrčely motory a blikaly majáky a případně houkaly pověstné „hoří“. Noc se prezentovala jako děsivá část dne, ráno bylo však už poklidné.

V další části lze pozorovat výpovědi různých lidí. Jako první byl zpovídan student, kterého kamera zaměřila příznačně z nadhledu. Evidentně kvůli jeho velice spontánní a emotivní odpovědi: „Najednou, ty voe, plamen, ty voe, nahoře, ty voe,“ spojené se zadrháváním studenta. Ten se tak prezentoval jako malý, ustrašený a ztěžka schopný ze sebe vydat hlásku kvůli tomu, čeho byl svědkem. Další student hovořil o zamlčování události pořadatelí, což ještě umocňovalo předchozí záběr nervózního studenta.

Je zde sekvence nervózní student + zamlčování něčeho, co všichni viděli a výsledek může působit na příjemce až tajemně. Následný prostřih na velícího hasiče („Dělej!“) opět dramaturgizuje celou situaci a ukazuje protipožární jednotky, že dělají maximum toho, co se dělat dá.

Záběry pokračovaly konfrontací autorit o viníkovi katastrofy. Ředitel hasičů nejprve naznačil svou hypotézu, ale tu údajně vzápětí hasiči vyvrátili. Policejní expert chladnou mluvou upozorňoval na závadu v elektroinstalaci, ale tuto myšlenku emotivně vyvrátil nájemce výstaviště údajným očitým svědectvím správce objektu. Ten sdělil, že vybuchla láhev s kyslíkem. Tato výpověď vzápětí podpořil redaktor a další záběr s ředitelem. Následovala výpověď Jana Kočky. Moderátor nejprve sdělil, že Kočka souvislost rodiny s požárem odmítá, příjemce očekává, že se podnikatel k něčemu podobnému bude vyjadřovat, ten ale sdělí pouze lítost k události. V takto podané sekvenci je patrné upřednostňování výpovědi ředitele výstaviště.

V synchronu s redaktorkou bylo opět patrné ujištění o důležitosti zprávy. Hovořila o výši škod, porovnávala s historií a zapojovala superlativy (největší, nejvyšší). S tím také později kooperovala animace, kde se popisovaly předchozí požáry. Ty byly zvýrazněny jedním plamínkem, ale palác hned třemi plamínky. Redaktorka pro ohromení příjemce neváhala použít klišé černá kronika a z jejích promluv vycházely i persuasivní intence o možném dalším požáru. Po vyjmenování shořelých budov sdělila, že seznam „zatím“ končí palácem.

V pozadí „stand-upu“ redaktorky jsou viditelné mříže, trosky a osoba postavená zády ke kameře. Mříže mohly poukazovat na prohloubení blíže neurčeného záměru nedát do nočních záběrů žádnou ženu, lze si totiž interpretovat, že i za dne, když už je vše bezpečně uhašeno, se zkrátka žena k troskám dostat nemůže. Osoba v pozadí dívající se skrz mříže má delší vlasy a na první pohled ji lze také považovat za ženu, což by záměr ještě podporovalo.

V synchronu s primátorem města Prahy šlo najít následující konotace. Pavel Bém stál při výpovědi před plánem Prahy, což lze chápat jako určení jeho postavení, je v „popředí“ hlavního města. Byl tak zobrazen v pozici hodné respektu, o to větší následovalo sražení s této pozice, prostřednictvím jeho zmateného vyjadřování doplněného o střih ve výpovědi („Já bych teď v této chvíli řekl, jestli budeme dostavovat to levé křídlo, (střih výpovědi) to je příliš brzy.“). Skladba věty znesnadňovala její pochopení a střih zde sloužil jako její zjednodušení.

Současný primátor může být tedy vnímán jako člověk, který je ve vysoké pozici, ale neumí si sám srovnat vlastní myšlenky. Navíc byla v popisce zobrazena stranická příslušnost, a to mohlo celou interpretaci ještě rozšířit na politickou stranu, které v Praze předsedá.

Následoval „Živý vstup“, který ihned dokazoval svou skutečnost prostřednictvím rozdvojené obrazovky a rozhovorem moderátora a redaktora. Po představení pokračoval krátký náhled do familiárního prostředí televize. Moderátor oslovil redaktora „Honzo“ a popřál mu dobrý večer. Redaktor zareagoval poněkud morbidně: „Dobrý večer od trosek...“ a reprezentoval událostí v uplynulém dni. Do monologu vložil prvky persuase, kdy se snažil přesvědčit příjemce sdělení dojmy, že vystavovatele mrzí víc ztráta přivezených peněz než ztráta vystavovaných přístrojů. Dále tvrdil, že je spáleniště smutnou atrakcí pro Pražany a v největším měřítku dokonce pro fanoušky Sparty Praha. Zajímavou

konotaci zde mělo slovo atrakce. To odkazovalo na celoroční zábavní park, který se rozprostírá za Průmyslovým palácem. Redaktor však podotkl, že tato atrakce je smutná. Nicméně se stala smutnou pro Pražany, pro Nepražany být logicky nemusela. Vyzdvihnutí fanoušků Sparty Prahy může být pochopeno jako projev sympatií s tímto klubem.

Moderátor ve studiu posléze informoval o možnosti získání dalších fakt spjatých s požárem. Nejde si nevšimnout jeho úsměvu, kterým jakoby „otočil na novou stránku“, a přestože bylo dosavadní zpravodajství katastrofické, neopomenul jeho obchodní aspekty a dovolil si v souvislosti s požárem propagovat web ČT, a navíc podotkl, že se spouští online vysílání kanálu ČT24. V asynchronu se objevily webové stránky i s vysvětlením, jak se v nich pohybovat a co tam je možné nalézt. Šlo tedy o reklamu na vlastní produkt skrytou za nabídku rozšíření informací.

Test záměny klíčových označujících

V případě substitučního testu pro kontrolu identifikovaných klíčových označujících se zaměnily znaky v příslušné paradigmatické kategorii za jiné. Průmyslový palác byl nahrazen věznicí Pankrác, hasiči policisty, požár jako katastrofu přírodní byl nahradila společenská, útěk vězňů z cel.

Správnost zvolených označujících dokládá, že struktura události by v tomto případě měla velice podobné rysy. Na obecně známém místě se stala katastrofa. V co nejkratší době a v maximálním možném počtu se na místo události dostaly složky příslušných služeb. Za pomoci svého vybavení nejprve zabránily, aby se původce katastrofy rozšířil do dalších částí místa, a poté jej eliminovaly.

4.1.7. Analýza syntagmatické struktury textu

Narace, argument a montáž

Hlavní syntagmatická struktura se nacházela v první části zprávy. Zde byla předkládána narace o vzniku požáru.

V noci na 17. října shořela levá část Průmyslového paláce na pražském Výstavišti a škoda se vyšplhala na jednu miliardu korun. Zapříčinění požáru spočívalo buď v závadě na elektroinstalaci, nebo ve výbuchu tlakové lahve s kyslíkem, a nebo požár souvisel s rodinou Kočkových a tedy cíleně založen. Rodina Kočkových totiž měla část shořelého křídla v pronájmu. Poslednímu tvrzení pomohl ředitel pražských hasičů tým, když celou

situaci okomentoval, že by bylo divné, aby po šesti minutách (příjezd hasičů) byl požár rozšířen celého křídla.

První možnost řečenou policejním expertem se snažil vyvrátit nájemce výstaviště, ten prezentoval jiný příběh opřený o sentimentální parafrázi výpovědi správce objektu. Poté se představila možnost třetí, kterou však později vyvrátili sami původci (hasiči) a také Jan Kočka.

Součástí výše uvedené narace byla i montáž výpovědí o původu požáru. Do nich se zahrnul i Jan Kočka, který se sice k požáru vyjadřuje, ale pouze jako ke smutné události, aniž by zmiňoval jakékoli souvislosti jeho rodiny s požárem. Protože byl však zanesen do syntagmatu výpovědí o původu požáru, příjemce si mohl interpretovat podnikatele jako další osobu v konceptu sekvence výpovědí, i když se vyjadřuje k něčemu jinému. Ve sdělení se objevily i další montáže, například po sobě jdoucí záběry požáru, které si lze vyložit jako snahu utvrdit příjemce o opravdovosti.

Další stěžejní narace se použila v rovině jazyka. V živém vstupu redaktor referoval celý uplynulý den. Ve svém monologu vyslovoval i vlastní závěry, které se o naraci opíraly. Zde byl příjemce vystaven mnoha tvrzením, která neměla žádný podklad. Nepřítomnost jiných tvrzení tak mohla způsobit, že je čtenář bral jako fakt.

Váha klíčových označujících

Sekvenční uspořádání syntagmatu přikládalo na důležitosti katastrofě, finanční ztrátě, boji s ní, aktérům boje a hledání původce požáru. Nižší váhu měli přihlížející a vystavovatelé. Toto syntagma si lze interpretovat tak, že televize měla více zájem o samotnou katastrofu a její průběh, její možné původce zařadila na druhé místo a o ty, kterým byla spáchána škoda se zajímala minimálně.

4.1.8. Intertextualita

Odkaz na jiná sdělení

Textovou intertextualitu se vyskytovala ve verzích původu požáru, kdy se do souvislostí začlenil podnikatel Kočka a redaktor připomněl kauzu týkající se jeho rodiny.

Dále v poslední části bloku moderátor Josef Maršál odkazoval na rozšiřující informace a nesestříhané záběry na webových stránkách ČT.

4.1.9. Rétorické tropy

V textu se nacházely tyto rétorické tropy:

Metafory – levé křídlo paláce, rozvíjení podrobností,

Personifikace – plameny šlehaly, auta se mačkala v řadě, nastupuje další verze, ohně sužují, tma přikrývá, komplex se bude stavět,

Metonymie – policie, dostat se požárem do pozornosti, černá kronika,

Nadsázka – ohnivá noc, stovky studentů, skoro sedmdesát aut, desítky majáků, desítky milionů korun, dlouhé hodiny,

Synekdocha – ohně sužují Výstaviště,

Hyperboly (stovky studentů, desítky milionů korun) zanesené do textu mohly význam celého sdělení v určitých aspektech zveličovat, což mohlo čtenáře odchylovat od preferovaného čtení, protože by jej mohl chápat jako nedůvěryhodný. Další tropy spíš doladřovaly atmosféru události (plameny šlehal) či šlo o klišé (černá kronika), a nebo byla jejich přítomnost brána zcela přirozeně (policie).

4.1.10. Kódy

„**Kódem** se rozumí jakýkoli systém vzájemně souvisejících znaků a pravidla pro jejich užívání, na nichž se shodují příslušníci kultury, v níž se daný kód užívá. Podstatným rysem kódu je to, že:

- znaky, které ho utvářejí, jsou paradigmaticky uspořádány do skupin, z nichž je možné vybírat;
- znaky z různých skupin je možné syntagmaticky uspořádat do sdělení (textů);
- znaky nesou význam, na němž se jeho uživatelé shodnou.“²⁵

Typy použitých kódů

Sdělení používalo kódy s širokým dosahem (broadcast), pouze v případě živého vstupu se redaktor uchýlil ke krátkému dosahu (narrowcast). Svůj text v poslední části zacílil na pražské příjemce.

Příspěvek využíval obrazu, jazyka a zvuku. Pracoval vesměs s velkými celky, celky, polocelky a polodetaily a také úhly pohledu jako nadhled a přímý pohled. Na straně natáčených operoval s projevy chování či s paralingválními projevy. V jazykové rovině

---

²⁵ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. s. 136

užíval s číselných, rétorických, žánrových a stylistických kódů. Ve zvukové rovině byly použity ruchy.

Žánrové konvence

Lze si povšimnout i simultánního označování, což je v televizních reportážích hojně užívané. Redaktor provázel diváka obrazem či zvukem a tím ho udržoval v preferovaném čtení. Docházelo tak ale k manipulaci s příjemcem, protože zdroj vnucoval vlastní interpretace uváděných kódů.

4.1.11. Způsob oslovení

Vztah s potencionálním publikem

Text se snažil čtenáři zprostředkovat událost pomocí informačních, popisných a vyprávěcích postupů. Navazoval s ním přímý kontakt za pomoci pozdravů, oslovování, šlo ale o komunikaci jednosměrnou, zdroje sdělení reakci neočekávaly. Pracovaly však s předpoklady, že se někdo dívá, a tak vytvářely atmosféru soukromého hovoru. Vykání, kterým komunikaci vedly, pokrylo jak skupinu (rodinu), tak jednotlivce, aniž by bylo cokoli poznat.

Srozumitelnost kódů

Nejsrozumitelněji mohli text vnímat vidící, slyšící a česky mluvící příjemci, kteří navíc chápali nebezpečí ohně a měli alespoň povrchní přehled o unikátních památkách v Čechách. Výhodu navíc získali kvůli řediteli firmy Incheba ještě slovensky mluvící.

Preferované čtení

Aby se čtenář udržel v preferovaném čtení, používal příspěvek jasně dělenou sekvenční a prostorovou strukturu záběrů, simultánní označování, stereotypy (obecně známé žánry), paralingvální prostředky redaktorů či běžné slovní výrazy. Text šlo číst i aberantně, například z feministického pohledu. Rozdíl počtu žen a mužů byl v příspěvku velmi znatelný, a to by mohlo být důvodem pro volbu alternativního čtení. (*Aberantní („proti-hegemonické“)* čtení: čtenář, kterého společenská situace umístila do přesně protikladného vztahu s dominantním kódem, rozumí preferovanému čtení ale nesdílí textový kód a odmítá toto čtení, a zároveň naráží na alternativní rámec (radikální, feministický

apod.), např. když se někdo dívá na televizní vysílání vytvořené v zájmu politické strany, proti které má dotyčný negativní postoj.)²⁶

Kulturní hodnoty

Příspěvek obsahoval i výchovné linie – implicitně apeloval na dominantní kulturní hodnoty jako řád, bezpečnost, statečnost, dobro, pomoc, týmová práce nebo vcítění se do druhého. Reprezentoval realitu, ve které je zlo zažehnáno a hrdinové (v tomto případě jsou vyzdviženi hasiči) zvítězí.

Typ čtení v analýze

Text se analyzoval pomocí *dohodnutého* typu čtení. To je pro upřesnění od preferovaného typu rozdílné ve velikosti sdílení textového kódu. Zde jej čtenář sdílí pouze částečně. Stále však v široké míře přijímá *preferované čtení*, občas ale odporuje a modifikuje text způsobem, který reflektuje jeho vlastní pozici, zkušenosti a zájmy (místní a osobní okolnosti mohou být viděny jako námitky proti všeobecnému pravidlu) – tento postoj zahrnuje nesouhlasné projevy.²⁷

---

²⁶ URL<<http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem08c.html>>

²⁷ tamtéž

4.2. Sémiotická analýza reportážního bloku TV Nova – Požár Průmyslového paláce na pražském Výstavišti

4.2.1. Identifikace textu

Úvod

Druhý zkoumaný vzorek podrobený sémiotické analýze byl reportážní celek, který odvysílala TV Nova v pořadu Televizní noviny stejně jako v předchozím případě 17. října 2008. Blok pojednávající o požáru Průmyslového paláce na pražském Výstavišti byl strukturován do několika narativních linií. Naplňovaly jej informace o průběhu požáru, jeho šíření a škodách, o lidech, kteří s událostí souviseli (bezprostředně i hypoteticky) a doplnění o historii paláce a dalším možném vývoji situace.

Materiál byl vybrán kvůli stejnému tématu a dalším na první pohled podobným aspektům zprávy.

Zařazení zprávy

Reportáž byla hlavní zprávou dne a jako *hard news*²⁸ se odvysílala pro svou důležitost a aktuálnost jako první v pořadí. Televize dala na první pozici i headline zprávy. Jako druhý se vysílal příspěvek o krajských a senátních volbách.

Struktura zpravodajské narace, denotace

Blok dohromady trval 8 minut a 42 sekund. Narace byla postavena na pěti úsecích složených z klasické struktury zarámování, zaostření, uskutečnění a uzavření. Některé prvky se opakovaly v jednotlivých částech celku, jiné scházely.

Pozn. – Všechny screenshoty je možno dohledat v elektronické příloze v barvě. Pro jejich velké množství jsou do této části vybrány pouze ty, které jsou zvlášť podrobeny analýze, a nebo dopomáhají k ucelení představy o situaci v příspěvku.

---

²⁸ TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. s.30.

TÉMA – PALÁC V PLAMENECH

A1) Zarámování („framing“) – 23 sekund

1

2

3

4

5

6

7

STUDIO, Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Příjemný páteční večer, sledujete Televizní noviny.“

Reynolds KORANTENG (moderátor): „Dobrý večer. Česká republika ztratila jednu ze svých historických památek.“

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „V noci na dnešek plameny zničily polovinu secesního Průmyslového paláce na pražském Výstavišti.“ (1, celek /5 sekund/, záběr na moderátorské pracoviště)

Obrazová znělka reportáže (2, koláž, celek /4 sekundy/, levá část – oranžový plamen na modrém poli, pravá část – vstup do paláce z pohledu a titulek nejprve v modré pak v oranžové barvě; houkání kvarty)

STUDIO, Reynolds KORANTENG (moderátor): „Požár vypukl krátce po devatenácté hodině v levém křídle paláce, kde probíhal zdravotnický veletrh.“ (3, polodetail /7 sekund/, záběr na moderátory, žena se dívá na muže, v pozadí se za sebou v krátkých intervalech promítají výjevy z požáru)

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Během sto dvaceti minut zbylo z části budovy jen spáleniště.“ (polodetail /2 sekundy/, záběr na moderátory, muž se dívá na ženu, v pozadí se za sebou v krátkých intervalech promítají výjevy z požáru)

8

9

10

11

12

13

14

15

Reynolds KORANTENG (moderátor): „O rozsahu pohromy svědčí následující záběry, které nepotřebují komentář.“ (polodetail /5 sekund/, záběr na moderátory, žena se dívá na muže, v pozadí se za sebou v krátkých intervalech promítají výjevy z požáru)

B1) Zaostření („focusing“) – 49 sekund

Podkreslená sekvence záběrů

Při odjezdu /7 sekund/ z detailu budovy 4 na celek 5 volá mužský hlas: „Prosíme všechny nepovolané osoby, aby z pokynů policie opustily areál Výstaviště.“ Jako zvukový podkres je použito dunění bubnu (to provází celou sekvenci), tryskot vody, praskot ohně a houkačky. Na záběru se nacházejí vztyčené hasičské žebříky, blikající sanitky a chaoticky se pohybující lidé. Dále je zařazen celek /3 sekundy/, na kterém hoří zdi, v popředí se pohybují hasiči a hlučí motor hasičského vozu. Prostřih na panoramatický záběr /3 sekundy/, počíná na polodetailu hasiče, který kropí, a končí na celku s hořící obvodovou zdí. Pokračuje další celek /2 sekundy/, kde hoří obvodová zeď, ozvučený voláním lidí, polodetail z pohledu 6 /5 sekund/ hasičů, kteří kropí všudypřítomné plameny v pozadí, záběr podkresluje rozkazující člen skupiny. Následuje horizontální panoramatický záběr 7 /5 sekund/, který začíná hořící podlahou budovy a končí klenbou, ve zvukovém pozadí je oheň doprovázený praskáním. 8 je opět panoramatický záběr /7 sekund/, zobrazuje akci hasičů, kteří přerézávají lana, záběr má začátek na celku hasiče a končí na celku neurčité planoucí části objektu (do podcastu se k bubnu přidávají i smyčce). Prostřih s celkem ohnivé zdi /2 sekundy/, v popředí utíká postava. Dále pokračuje velký celek /6 sekund/ požáru 9, který kamera sleduje přes zábavnou atrakci. Zvukové pozadí tvoří křik lidí (prostupuje i do dalšího záběru). Předposledním

16

17

18

19

20

21

22

23

prvkem sekvence je statický celek /2 sekundy/ vchodu, který zezadu prozářen světlem požáru a závěrem tvoří velký celek z ptačí perspektivy /4 sekundy/ zaměřený na trosky levé části paláce.

STUDIO, Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Mnoho lidí s napětím očekávalo, co přinese denní světlo. Teprve to totiž odhalilo celkový rozsah škod.“ (polodetail /7 sekund/, záběr na moderátory, muž se dívá na ženu, v pozadí je promítán velký celek z ptačí perspektivy zaměřený na trosky levé části paláce)

Reynolds KORANTENG (moderátor): „Ten je (úsměv) nakonec ohromující. Přesto ale mohlo být hůř. V době požáru totiž byly v areálu tisíce lidí a na místě přirozeně zavládl chaos.“ (11, polodetail /8 sekund/, záběr na moderátory, žena se dívá na muže, v pozadí je promítán velký celek z ptačí perspektivy zaměřený na trosky levé části paláce)

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Naštěstí se vše obešlo bez obětí na životech. Pouze dva hasiči byli lehce zraněni.“ (polodetail /5 sekund/, záběr na moderátory, tentokrát se oba dívají do kamery, v pozadí je promítán velký celek z ptačí perspektivy zaměřený na trosky levé části paláce)

C1) Uskutečnění („realizing“) – není

D1) Uzavření („closing“) – není

ŽIVÝ VSTUP

A2) Zarámování („framing“) – 6 sekund

Reynolds KORANTENG (moderátor): „U trosk Průmyslového paláce je teď Tomáš Hauptvogel. Tomáši, jak to tam vypadá teď, čtyřicet hodin od požáru?“ (12, polodetail /6 sekund/, záběr na moderátory, žena se dívá na muže, muž se dívá na projekci, tam je po grafické prolínačce promítán polodetail redaktora)

24

25

26

27

28

29

30

31

Prolínačka

B2) Zaostrění („focusing“) – 26 sekund

SYNCHRON, Tomáš HAUPTVOGEL (redaktor): „Dobrý večer. Tak před malou chvílíčkou, před několika minutami, odsud odjely poslední hasičské jednotky, které společně s vyšetřovateli prohledávaly spáleniště. Vyšetřovatelé by se sem měli vrátit opět v zítřejších brzkých ranních hodinách. (13, polodetail /14 sekund/ redaktora z podhledu, v pozadí trosky paláce, redaktor na ně závěrem směřuje pohled) Celé to okolí shořelého paláce je hermeticky uzavřené. Policie ho bude hlídat po celou dnešní noc. Během celého dne sem přicházely desítky, možná stovky lidí, kteří si místo požáru fotili na mobilní telefony.“ (14, prostorové panorama /12 sekund/ pracující s polocelky a celky, kamera je zacílena na trosky)

C2) Uskutečnění („realizing“) – není

D2) Uzavření („closing“) – není

TÉMA – POŽÁR

A3) Zarámování („framing“) – 6 sekund

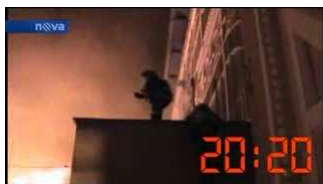
SYNCHRON, Tomáš HAUPTVOGEL (redaktor): „A jak to tady včera večer vypadalo, na to se můžete podívat právě teď minutu po minutě.“ (polodetail /6 sekund/ redaktora z podhledu, v pozadí trosky paláce)

B3) Zaostrění („focusing“) – 2 minuty 24 sekund

ASYNCHRON (redaktor): „Na hodinách Průmyslového paláce je devatenáct hodin a uvnitř zatím klid. (15, detail /3 sekundy/ věže paláce, animace posouvání času) Ze sálu, kde je (16, nepůvodní fotografie výstavy /2 sekundy/, celek) připravena výstava zubařské techniky (nepůvodní fotografie výstavy /1 sekunda/, celek), už odešla veřejnost a zůstal (nepůvodní fotografie výstavy /2 sekundy/, celek)

32

33

34

35

36

37

38

39

tam jen hlídač. (nepůvodní fotografie výstavy /1 sekunda/, celek) Podle organizátorů se pak v hale nečekaně ozvala exploze. (nepůvodní fotografie výstavy /2 sekundy/, celek) (17, celek /4 sekundy/, oheň v levé části paláce, hodiny, v pozadí je slyšet zadunění, hlasy mluvící přes sebe a zapípání) Návštěvníci studentského koncertu, (amatérský záběr, celek /1 sekunda/, lidé odcházející od paláce) který probíhá vedle objektu, slyší výbuch a holešovické (amatérský záběr, celek /2 sekundy/, plameny a přihlížející) výstaviště během okamžiku ozařují (amatérský záběr, celek /2 sekundy/, plameny, v podkresu je slyšet jásot lidí) první plameny.“ Pokračuje poslední amatérský záběr. Jde o velký celek/8 sekund/, který zobrazuje hořící palác z boku. Zvukové podbarvení utváří hlas: „Jsou to celkem solidní plameny, tak se, prosím vás pěkně, bez jakýhokoliv blbnutí zkuste odejít odsud směrem dozadu.“

ASYNCHRON (redaktor): „Na dva tisíce lidí ale začíná panikařit a právě v tuhle chvíli mají hasiči první telefonáty a vyhláší poplach.“ (18, celek /6 sekund/ plamenů na střeše paláce a v popředí prchající lidé, kteří výskají a křičí)

Prostřih 19 /6 sekund/ je zopakováním již uvedeného záběru.

ASYNCHRON (redaktor): „Ohnivý živel postupuje rychle. Během několika minut už plameny pohlcují celou budovu. (záběr 20 byl také dříve použit) (nepůvodní celek /2 sekundy/, ve kterém je požár zabírán z podhledu, palác je zářmován do černého okolí) (21, prostřih na celek /4 sekundy/ příjezdějícího hasičského vozu; houkání) Je za deset minut půl osmé – na Výstaviště přijíždí první jednotky. (22, polodetail /3 sekundy/ čelního skla vozu, skrz které lze pozorovat kolonu hasičských cisteren) Cisterny ale stojí před bránou (23, polocelek /2 sekundy/ kolony hasičských cisteren, v záběru je spousta modrých světél, v popředí prochází hasič)

40

41

42

43

44

45

46

47

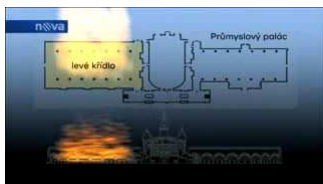
v koloně. Do areálu vjíždí jedna po druhé. (celek /2 sekundy/ hašení požáru, v popředí sanitka, hlavní motiv blikající cisterny a hasiči, pozadí oheň a dým) Oheň se v tu chvíli šplhá desítky metrů vysoko.“ (celek /2 sekundy/ obvodové zdi, z oken vycházejí plameny)

SYNCHRON, Dalibor GOSMAN (ředitel pražských hasičů): „Za necelých šest minut po ohlášení případu ze všech oken toho levého křídla šlehaly plameny.“ (24, polodetail /6 sekund/ ředitele hasičů, v pozadí stojí další osoby, je zde boční nasvícení)

ASYNCHRON (redaktor): (25, velký celek /2 sekundy/, vzdálený pohled na požár; pípání) „Je půl osmé – oheň už je vidět i ze (26, velký celek /2 sekundy/, vzdálený pohled na požár ze silnice) sousedních čtvrtí. Holešovice a okolí se halí (27, celek /3 sekundy/, hasič, který kropí ze žebříku) do štiplavého dýmu. (28, celek /2 sekundy/, hořící střecha, jako podkres tu přes sebe mluví lidé) (29, celek /2 sekundy/, dav přihlížejících v popředí pozoruje požár v pozadí; pípání) Na likvidaci ohně už pracuje (celek /2 sekundy/, záběr hasičů, jak se pohybují u aut, z jednoho auta je přistaven žebřík k budově) přes dvacet požárních jednotek. (30, velký celek /1 sekunda/, žebříky nad požárem v dálce) Žár je ale tak silný, (31, detail /2 sekundy/, detail větví a jimi prosvítá oheň) že mu podlehne i ocelová konstrukce. (32, celek /2 sekundy/, zohýbaná konstrukce mezi rozpadlými zdmi) Střecha se řítí k zemi. (33, 34, již použitý záběr 8) (celek /2sekundy/, tmavé parkoviště s cisternou a malou dodávkou) Dvě stě osmdesát pět mužů (35, celek /2 sekundy/, poklidně kráčející hasiči v popředí, pozadí odjíždí cisterna dobrovolných hasičů) v uniformách už přes (celek /2 sekundy/, v popředí ťuká muž cosi na klávesnici telefonu, vprostřed pracují hasiči a v pozadí dohořívají trosky) hodinu bojuje s ohněm. (celek /1 sekunda/, dvě osoby stojí v popředí, vlevo je část cisterny

48

49

50

51

52

a do jejích dveří nahlíží hasič, v pozadí hoří palác) Dva hasiči ale musí zásah ukončit, (36, celek /1 sekunda/, v levé části je stanoviště sanitek, vpravo projíždí cisterna) popálili se. (celek /2 sekundy/, osoba stojící za vlnitým plechem oblečená v oranžovém, přichází k ohni) Až teď (celek /3 sekundy/, v pozadí hoří palác, ve předu popojíždějí cisterny) dostávají jednotky požár pod kontrolu. (velký celek /3 sekundy/, nádvoří paláce s cisternami)

Prolínačka

Víc už pro záchranu pražské památky udělat nemohli. O palác bojovali do poslední minuty.“ (návrat na animaci palácových hodin /3 sekundy/, hodiny se přetočí na devátou)

STUDIO, Reynolds KORANTENG (moderátor): „Ještě předtím, než hasiči požár zdolali, si veřejnost začala klást otázku, co mohlo tak rozsáhlou zkázu zavinit.“ (polodetail /8 sekund/, záběr na moderátory, žena se dívá na muže, na prolínačce promítán polodetail redaktora)

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Spekulací se objevilo hned několik. Tomáši, s jakými verzemi vyšetřovatelé pracují?“ (polodetail /5 sekund/, záběr na moderátory, oba sledují redaktora na projekci)

SYNCHRON, Tomáš HAUPTVOGEL (redaktor): „Tak ještě během požáru byla spekulace taková, že požár je spojen s rodinou Kočkových. Což se ale během dnešního dne téměř zcela podařilo vyvrátit. Najít přesnou příčinu požáru, jak sami vidíte, bude pro vyšetřovatele velmi složité, protože ze spáleniště nebo z toho paláce nezbylo téměř nic. (38, 39, odjezd, polodetail z nahlídky /18 sekund/, redaktor stojí u oplocení trosek)

C3) Uskutečnění („realizing“) – 1 minuta 54 sekund

Na nejpravděpodobnější možnosti, proč, proč Veletržní palác shořel, na to se podívejte právě teď.“ /7 sekund/

ASYNCHRON (redaktor): „Plameny, které spolykaly Průmyslový palác, byly velmi rychlé a agresivní. Podezřelých okolností je hodně. Policie hned ráno stanovuje tři vyšetřovací verze.“ (Zopakování celé sekvence záběrů 40, 41, 42 /8 sekund/)

SYNCHRON, Ladislav BERNÁŠEK (mluvčí pražské policie): „Vznikl z nedbalosti, mohl být založen úmyslně, nebo mohlo dojít k technické závadě na elektroinstalaci.“ (43, polodetail /6 sekund/ mluvčího v parku)

SYNCHRON (redaktor): „Ihned po začátku požáru se objevily informace, že část levého křídla má pronajato rodina Kočkových a že by to mohlo s požárem souviset.“ (44, polocelek /8 sekund/, redaktor stojí před zadním vchodem paláce a ukazuje na levou část)

SYNCHRON, Jan KOČKA (podnikatel): „Spojitost s případem tragické smrti mého bratra v tom nevidím

ASYNCHRON

a mohu to prohlásit i za všechny členy mé rodiny.“ (45, polodetail /10 sekund/, podnikatel zpovídáný v místnosti, poté jsou vloženy záběry trosek)

ASYNCHRON (redaktor): „Kočka měl ve shořelé budově pronajmuto několik skladovacích místností a kancelář. I policie během dne ale souvislost s kauzou Kočka spíše vylučuje.“ (celek /8 sekund/, záběry hasičů a trosek)

SYNCHRON, Ladislav BERNÁŠEK (mluvčí pražské policie): „Nejpravděpodobnější verzí je závada na elektroinstalaci.“ (46, polodetail /4 sekundy/, stejná situace jako na 43)

ASYNCHRON (redaktor): „Začínají se ale objevovat další spekulace. V areálu se totiž před požárem konal koncert a očitý svědek mluví o tom, že kdosi vypustil ohnivou papírovou kouli.“ (47, detail /11 sekund/ „ohnivé papírové koule“ předchází mu velký celek požáru a polodetail trosek)

SYNCHRON, očitý svědek: „Čtyři lidi to tam vlastně vypustili nad sebe a začalo to stoupat a letět pak někam směrem k tomu Veletržnímu paláci.“ (48, polodetail /5 sekund/, svědek ukazuje vzlet „ohnivé papírové koule“)

SYNCHRON, Dalibor GOSMAN (ředitel pražských hasičů): „Je to teprve osmá verze, kterou jsem slyšel. Považuji ji za nepravděpodobnou.“ (polodetail /5 sekund/ ředitele v uniformě a v reprezentativním prostředí)

ASYNCHRON (redaktor): „Kolem poledne se ale jako nejpravděpodobnější příčina začíná jevit výbuch kyslíkové bomby, která mohla být součástí výstavy Pragodent. Tuto variantu podporuje i intenzita požáru. Podívejte se, co dokáže jen balónek naplněný kyslíkem.“ (polocelek /17 sekund/ s balónkem, který exploduje nad ohněm, předchází mu prostřihy s trosek. Zvuk exploze zasahuje i do dalšího záběru kterým je celek hořící levé části paláce)

ASYNCHRON (redaktor): „O explozi mluví i šéf firmy Incheba, která má palác pronajmutý od města. Popisuje slova svého zaměstnance. Detonaci prý dokonce zachytila průmyslová kamera.“ (celek a polocelek /8 sekund/ požáru, znovupoužité záběry)

SYNCHRON, Alexander ROZIN (ředitel společnosti Incheba): „Na tom zázname v devátnáct nula osem je to videt’.“ (polodetail z nadhledu /4 sekundy/)

ASYNCHRON (redaktor): „Zatím není přesně jasné, v které části shořelého levého křídla paláce požár vypukl. Pronajímatel prostor dnes potvrdil, že všech sto jednadvacet hlásičů požárů bylo funkčních.“ (49, schéma požáru, v horní části je půdorys, v dolní nárys, asynchron pokračuje celkem dalších trosek /12 sekund/)

D3) Uzavření („closing“) – není

TÉMA – ŠKODA

A4) Zarámování („framing“) – 17 sekund

STUDIO, Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Požár Průmyslového paláce se stal druhým nejničivějším požárem v historii České republiky.“

Reynolds KORANTENG (moderátor): „Škoda je téměř nepředstavitelná, vyjádřeno čísly více než jedna miliarda korun.“

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „A to je pouze odhad škod na budově. Nikdo ještě nesečetl škody, které vznikly vystavovatelům.“ (50, polodetail /17 sekund/, moderátoři postupně uvádějí část, která souvisí se škodami po požáru, na projekci se promítají trosky a lékařské vybavení)

B4) Zaostrění („focusing“) – 16 sekund

ASYNCHRON (redaktorka): „Až miliarda je škoda, která se dá vyčíslit penězi. Celé západní křídlo je do základů zničené. Unikátní ocelová konstrukce skončila jen jako jakási zmuchlanina a strhla s sebou i obvodové zdivo. Ve stovkách milionů se bude počítat

i škoda, která vznikla účastníkům právě probíhajícího zubařského veletrhu.“ (další recyklované záběry trosek, ale závěrem asynchronu je přítomna obměna ve formě 51 celku a polodetailu zubařského křesla /16 sekund/)

C4) Uskutečnění („realising“) – 1 minut 34 sekund

SYNCHRON, Jiří PEKÁREK (ředitel České stomatologické komory): „V tomto levém křídle byly umístěny ty firmy, které prodávaly velmi drahé přístroje.“ (polodetail /5 sekund/, osoba se vyjadřuje ke vniklým škodám, její názor je prostřížen celkem s troskami a hasičem, který je prohledává)

ASYNCHRON (redaktorka): „Hořela křesla, vrtačky, sterilizátory. Takhle vypadal stánek společnosti Dentalmechanik včera a to je to samé místo o pár hodin později.“ (fotky stánku a poté kontrastní záběr, polocelek trosek, kde stánek býval /8 sekund/)

SYNCHRON, Miloš KUTTELVAŠER (jednatel společnosti Dentalmechanik): „Hodnota toho zboží tam byla minimálně čtyři miliony korun.“ (polodetail /4 sekundy/ jednatele, který vyměřuje škodu své firmy)

Následuje 1 sekundový prostřih, polocelek s mužem obklíčeným novináři: „Naše firma žádnou nabídku...“

ASYNCHRON (redaktorka): „Takto to vypadalo, když se dnes firmy od pořadatele dozvěděly, že jeho pojistka se na ně nevztahuje a proti požáru se měly pojistit samy.“ (polodetail /7 sekund/ zástupců firem z podhledu, všichni se dívají upřeně mimo záběr, sekvenci doplňuje celek s troskami)

SYNCHRON, vystavovatelka 1: „Jsme předpokládali, že Incheba na budovu a na podnikání jako takový je pojištěná.“ (polodetail /5 sekund/ vystavovatelky, které byla spáchána škoda, točený z nadhledu)

SYNCHRON, vystavovatelka 2: „Poškození českých firem v oboru je tragický.“ (polodetail /2 sekundy/ vystavovatelky, které byla spáchána škoda, točený z podhledu)

ASYNCHRON (redaktorka): „Většina firem přišla o veškeré zařízení, které měla. Některým z nich tak hrozí krach. Historická hodnota, která skončila v popelu, je nevyčíslitelná. Jde totiž o mimořádně cennou památku inspirovanou mimo jiné například Eiffelovou věží.“ (sekvence polodetailů a celku budovy /13 sekund/)

SYNCHRON, Zdeněk LUKEŠ (architekt): „Dneska je takových staveb na světě skutečně velice málo.“ (podhledový polodetail odborníka /2 sekundy/, který konstatuje unikátnost stavby)

SYNCHRON, Pavel BÉM (pražský primátor): „Nemůže zmizet

ASYNCHRON

z mapy kulturních památek.“ (polodetail primátora Prahy, který vyjadřuje své stanovisko k události. Uprostřed výpovědi se do obrazu dostává dobová fotografie paláce /6 sekund/)

ASYNCHRON (redaktorka): „Průmyslový palác byl postaven u příležitosti jubilejní světové výstavy v roce 1891. V padesátých letech minulého století se přejmenoval na Sjezdový a komunisté tu pořádali sjezdy. Celý areál se také v té době jmenoval Park kultury a oddechu Julia Fučíka.“ (obrazová část asynchronu je tvořena fotografiemi paláce z dob minulého režimu a sekvence je doplněna ještě o filmové pasáže s téže doby /15 sekund/)

SYNCHRON, Petr MACHÁNĚ (městský statik): „Střední část prakticky není poškozena, což opravdu mohu říct, že je skutečně skoro zázrak.“ (polodetail městského statika, který sděluje rozsah poškození budovy /8 sekund/)

ASYNCHRON (redaktorka): „Architekti teď budou pátrat v archivech po původní stavební dokumentaci a památka by se měla vrátit do původní podoby.“ (záběry poškozených (polodetail a celek) a nedotknutých částí budovy (polocelky) /6 sekund/)

SYNCHRON, Zdeněk LUKEŠ (architekt): „A už to samozřejmě nebude autentické, což je pochopitelně velká škoda.“ (polodetail z pohledu /4 sekundy/, odborník sděluje, že i když by se poškozená část z renovovala, už by stejně nebyla pravá)

ASYNCHRON (redaktorka): „Samotná stavba by prý nemusela trvat příliš dlouho. Výroba kopií uměleckých děl jako například vitráží ale může opravu protáhnout na dva až tři roky.“ (velký celek objektu a poté detail vitráže budovy /8 sekund/)

D4) Uzavření („closing“) – není

DOPLNĚNÍ

A5) Zarámování („framing“) – 11 sekund

STUDIO, Reynolds KORANTENG (moderátor): „Teď zbývá jen dodat, že pokud chcete vědět o příčinách požáru i záchranných operacích, podívejte se na náš web tn.cz.“

Lucie BORHYOVÁ (moderátorka): „Také tam najdete online rozhovor se šéfem zásahu hasičů a trojrozměrnou prohlídku spáleniště.“ (52, polodetaily moderátorů /11 sekund/, kteří vysvětlují příjemci, že otevřením webových stránek pořadu se dozví o události podstatné informace)

B5) Zaostrění („focusing“) – není

C5) Uskutečnění („realizing“) – není

D5) Uzavření („closing“) – není

4.2.2. Vytyčení cílů

Cíle jsou kvůli následné komparaci obdobné jako v předchozí analýze.

4.2.3. Znakové odlišnosti

Materiál, který byl podroben rozboru je digitální video kopií vysílaného originálu.

Možnost výskytu znakových odlišností je zde omezená pouze na ztráty v obrazovém rozlišení, které jsou způsobené datovou kompresí. Tyto ztráty jsou však minimální, a takto nemohou ohrozit průběh analýzy.

Ztráty ve zvuku, které jsou taktéž způsobeny datovou kompresí jsou téměř nepostřehnutelné. Kvalita zvuku je plně dostačující.

4.2.4. Klíčové označující

Klíčové označující byli identifikováni jednak na základě úvodního sdělení zprávy, ale také prostřednictvím dílčích úvodních sdělení, protože se celý blok dělí ještě do užších tematických celků. Vyhledávání byli také označující, kteří se podíleli na preferovaném čtení.

Hlavní označující (seřazeni sestupně dle důležitosti)

požár – oheň působící škody na budově; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu,

trosky – to, co zbylo z levé části paláce; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

Průmyslový palác – na záběrech hořící či poničená historická budova; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

modrá barva – majáky, styl televize, polovina znělky reportáže; tento znak dává smysl ve vizuálním kódu,

oranžová barva – oheň, polovina znělky reportáže; tento znak dává smysl ve vizuálním kódu,

zdravotnický veletrh – požárem zničená přehlídka; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

hasiči – uniformované osoby zneškodňující oheň; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

časomíra – složka, dle níž se orientuje část o průběhu požáru,

miliarda – výše vzniklých škod; tento znak dává smysl v jazykovém kódu,

vystavovatelé – účastníci výstavy; tento znak dává smysl v jazykovém a vizuálním kódu,

přihlížející – lidé, kteří se vyskytovali v areálu za účelem sledování živlu; tento znak dává smysl ve vizuálním, jazykovém a zvukovém kódu,

hasičská auta – červeno-bílá vozidla s majákem, která houkají kvartu; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu,

dotazování – lidé v polodetailu sdělující souvislosti požáru; tento znak dává smysl ve vizuálním a jazykovém kódu,

rodina Kočkových – lidé, s nimiž případ hypoteticky souvisí; tento znak dává smysl v jazykovém kódu (do jisté míry i ve vizuálním),

historie paláce – vývoj a změny paláce; účastníci výstavy; tento znak dává smysl v jazykovém a vizuálním kódu,

firma Dental mechanic – firma, na které požár spáchal škody; tento znak dává smysl v jazykovém a vizuálním kódu,

ředitel, nájemce výstaviště – slovensky mluvící muž, vypovídající před nápisem Incheba; tento znak dává smysl ve vizuálním, zvukovém a jazykovém kódu.

4.2.5. Modalita

Definování textu ve vztahu k realitě

Stejně jako v předchozím případě se text definoval k realitě jako reprezentovaná skutečnost. Nova pro maximální autentičnost využívala obecně známé pohledy na Průmyslový palác, záběry plamenů, které reflektovaly požár, a akční záběry hasičů jako boj s ním. To, že šlo o reprezentovanou skutečnost také potvrzovaly záběry přihlížejících v různých činnostech spjatých s požárem, útěk, zájem, pozorování. Dokladovaly to i zvuky houkačky, praskot a hučení ohně či výkřiky a nervózní mluvení lidí. Pozoruhodným přesvědčovacím argumentem pro upevnění čtenářova dojmu, že šlo o reprezentovanou skutečnost, je detailní časové strukturování celé události za pomoci digitální časomíry v obrazové a částečně i textové rovině.

Kódování vzhledem k realitě

Sdělení tvořilo reprezentační a realistické kódování. První typ byl použit v textové rovině ve všech částech reportážního celku kromě zaostření A2, kde se text aplikoval v realistickém kódování. Obraz a zvuk se ve všech částech užil v realistickém kódování (kromě části B3, ve které se využily převzaté záběry a fotografie. Ty se tímto staly reprezentovaným záznamem). Text se vyskytoval v realistickém kódování ještě v částech B3, kde redaktor popisuje dění v dané chvíli, a také v úseku C4, kde dotazované osoby (Lukeš, Macháně, Bém) prezentují své názory.

Realistická percepce sdělení

Příspěvek budou vnímat realisticky hlavně čtenáři (diváci), kteří byli s událostí v přímé souvislosti, tzn. poškození, přihlížející, dotazovaní, návštěvníci výstavy, hasiči, záchranáři. Mohou jej považovat za realistický čtenáři, kteří jsou i v ne zrovna přímém vztahu s událostí, tzn. známí výše zmíněných osob, jejich sympatizanti, čtenáři, kteří se zajímají o cokoli z náplně příspěvku.

Realističnost se ve sdělení zdůrazňovala dotazováním očitých svědků, poškozených, odborníků, vysoce postavených osob či státních složek. Přispívaly zde také akční záběry boje s ohněm, jízda v hasičském voze, neustálé opakování tématicky podobných scénérií, živý vstup či rozpracování zprávy do více úseků. To vše se snaží divákovi vnutit dojem, že jde o realitu.

Autenticita se v příspěvku zvyšovala i za použití odkazů na každodenní „zkušenostní“ svět. V reportáži se střídala noc a den, přšelo, lidé se děsily požáru. Přítomni byli hasiči a rychlá záchranná služba

Ačkoliv se sdělení snaží působit jako odraz reality, může být některými čtenáři kvůli abarentnímu čtení zcela odmítáno. Důvodem může být nesympatie k televizní stanici či osobám, věcem, které v příspěvku vystupují, nebo znalost některých důležitých informací, které by vážně změnily strukturu narace.

4.2.6. Paradigmatická analýza

Zařazení

Sdělení bylo shledáno katastrofickou televizní zprávou, která byla sestavena ze třech tématických celků a rozšířená o živý vstup a „background“. Médium byla televize, žánrem bezprostřední televizní zpráva a tématem katastrofa.

Mediální přenositelnost

Změna média by se mohla uskutečnit pouze za předpokladu markantních změn v znakových rovinách, jinak by se v podstatné části reportážního celku vyskytla slepá místa. Například při vysílání příspěvku rozhlasem by zmizela celé obrazová rovina, což by eliminovalo téměř celou „Emotivní část“, která je na této rovině postavena. Jistě by zde mohly určitou úlohu převzít podkresy, ale bez slovního komentáře by dokázaly naplnit informační funkci minimálně. V dalších částech by rozhlasový přenos možný byl, ale v neupravené formě by obsahoval značné ztráty na informační hodnotě.

Přenos do tiskové podoby by mohl být v případě audiovizuálního záznamu uskutečněn jen prostřednictvím obsáhlé transkripce. V analyzovaném sdělení se často využívalo popisu obrazu a reprezentačního kódování, tudíž by se za předpokladu adekvátního doplnění fotografiemi dalo o přenosu do textové roviny uvažovat.

Paradigmatické kategorie klíčových označujících

Klíčové označující se nacházeli v různých paradigmatických kategoriích. Požár patřil pod katastrofy. Trosky náležely paradigmatické kategorii ostatků. Průmyslový palác pocházel z kategorie historických budov, a dokonce lze mluvit o unikátních historických budovách, protože se hovoří o konkrétním Průmyslovém paláci (s velkým „P“). Podobně je na tom třeba Hrad. Modrá a oranžová náležely barvám. Zdravotnický veletrh byl zahrnut v kategorii veletrhů. Hasiči patřili do záchranných služeb. Časomíra se nacházela v paradigmatické kategorii měřících přístrojů. Miliarda, v tomto případě korun, byla zařaditelná pod výši škod, popřípadě výši finanční náhrady. Firma Dentalmechanic a další vystavovatelé náleželi do osob postižených požárem. Přihlížející patřili do kategorie návštěvníků Výstaviště. Hasičská auta šla zastřešit pod vybavení záchranných služeb. Dotazovaní byli zařazeni pod kategorii osob úzce souvisejících s událostí. Kočkovi zase do paradigmatické kategorie rodin. Historie paláce pocházela z kategorie historie, a konkrétně českých památek. V paradigmatu firemních funkcí a zároveň osob postižených požárem se nacházel post ředitele a nájemce výstaviště.

Zvolení označující byli v příspěvku nejvíce viditelní zástupci, popřípadě jediní, příslušných paradigmatických kategorií. Jejich přítomnost a systematické rozmístění v televizní zprávě směřovala diváka k preferovanému čtení zprávy. Způsob užití znaků a jejich začlenění do struktury příspěvku vytvářel různé konotace.

Konotace a mýty

V prvním zarámování zpravodajského celku přejí moderátoři dobrý a příjemný večer, a ihned pokračují flešem zprávy, „Česká republika ztratila jednu ze svých historických památek.“ Už v prvních okamžicích je divák podroben ostrému kontrastu, kdy se moderátoři nejprve snaží o navození příjemné atmosféry a vzápětí sdělí novinu obecně branou jako smutnou. Emotivní dopad je tím silnější, protože rozdíl není jen z neutrálního stavu do smutku či podivení, ale z příjemného stavu do smutku či podivení, což může vzbuzovat o to větší napětí a touhu se dívat dál. V záběru vystupuje moderátorka světlé pleti a moderátor tmavé, což lze chápat jako nestrannost a vyváženost pořadu a jeho náplně.

Znělka reportáže má v levé části plameny, nad kterými je modrá barva. Tu je možno interpretovat jako vodu, která vítězí nad ohněm (je nad ním), ale protože je modrá hlavní barva TV Novy, vzniká zde i konotace, že je tomuto vítězství nápomocna i sama televize. V pravé části se nachází čelo paláce, což sděluje destinaci požáru. Konfrontace vody a ohně je znázorněna i v podkresu znělky, kde houká hasičská siréna a hučí plameny. Titulek ujišťuje diváka v preferovaném čtení koláže.

Následuje studiový záběr. Moderátoři se střídají v promlouvání k divákům a vždy, když jeden mluví druhý se na něj dívá. V dalších studiových záběrech se nachází i souhlasné pokyvy či podivení spodním rtem. Tato gesta naznačují zájem, prohlubují důležitost informací a navíc strhávají pozornost čtenáře na mluvčího. V pozadí moderátorů se promítají záběry z požáru, které potvrzují moderátorovy informace, a jejich akčnost udržuje divákovu pozornost. Studio končí upozorněním, že další záběry nepotřebují komentář.

Pokračuje část, ve které je divák vystaven sérii emotivních výjevů z požáru. Kamera se snaží diváka vtáhnout až do nejnebezpečnějších míst požáru, kde už jsou jen hasiči. Emotivní funkce je podpořena dramatickou hudbou a zesílenými ruchy nervózně mluvících a křičících lidí, praskajícího ohně a volajících hasičů, kteří se snaží udržet pořádek. Unikátní konotaci vytváří velký celek 9, kde kamera zabírá z dálky požár skrz atrakci v blízkém lunaparku. Záběr je rozvrhnut tak, že atrakce (velká houpačka) donese své rameno vždy v jednom z mrtvých bodů periody přímo nad požár. Divák neznalý tamějšího prostředí tak může nabýt dojmu, že někteří návštěvníci byli takto kuriózním způsobem ohrožováni na životech. Celou tuto část lze chápat jako sekvenci záběrů,

kteře mají přesvědčit o závažnosti situace, apelovat na city diváka a přimět ho, aby se chtěl o události dozvědět více.

V dalším studiovém záběru moderátoři opět ujišťují o závažnosti události a podporují emotivní funkci pomocí slov jako mnoho, napětí, ohromující, hůř, tisíce, chaos. Na pozadí jsou letecké záběry, které se dají interpretovat jako persuade o skutečně velkém rozsahu škod. Aby se mohly škody natočit vcelku, bylo třeba, aby kamera snímala z výšky, kde létají letadla. Poté se na pozadí zobrazí redaktor a oba moderátoři na něj pohlédnou. Toto gesto naznačuje, aby se připojili i diváci.

Živý vstup uveden slovy: „Tak před malou chvíličkou, před několika minutami...“, lze pochopit, že redaktor byl připraven popisovat své okolí, ale než se uskutečnilo připojení do vysílání, tak se mu podstatná část prostředí vytratila. V ukončení vstupu se odkazuje na report popisující požár minutu po minutě. To se později ukáže jako nadsázka.

Report má v sobě podstatné zastoupení záběrů, které v „Emotivní části“ nepotřebovaly komentář. Zde však komentované jsou a navíc označené časomírou, která má odkazovat na jejich dobu pořízení. Záběry, které nyní kvůli orientačnímu chronologickému začlenění mohou nabývat nových informačních hodnot, posléze samy sebe shazují, protože se časomíra pohybuje vůči některým z nich až absurdně – např. jedna věta ředitele hasičů (obr. 24) trvá až 5 minut.

Záběry jsou neustále tématicky podobně laděné, oheň, hasiči, blikající auta, hroučící se zdívo paláce, přihlížející, a tyto znaky jsou natáčeny ze spousty úhlů. Kvantitu záběrů je možné chápat jako snahu o poskytnutí objektivních informací, ale v případě jejich opakování se spíše nabízí snaha tímto množstvím zaujmout diváka.

Po reportu pokračuje studio. Moderátor Koranteng začíná větou: „Ještě předtím, než hasiči požár zdolali, si veřejnost začala klást otázku, co mohlo tak rozsáhlou zkázu zavinit.“ Zde se nachází fatická funkce, která poukazuje na to, že televize řeší právě otázky jejich diváků. Generalizování na celou veřejnost opět odkazuje nato, jak je zpráva důležitá.

„Živý vstup“ a konfrontace výpovědí osob souvisejících s požárem je blíže rozebrána v analýze syntagmatu.

Další část je orientovaná na poškození způsobenou požárem. Začíná zarámováním ve studiu, kde moderátoři informují o výši škod. Na pozadí se nyní objevují trosky paláce a lékařské zařízení, které mají za cíl vizuálně podkreslit promluvy dvojice. Pravděpodobně

nechtěné narušení preferovaného čtení může způsobit úsměv moderátora Korantenga ve slově miliarda, který vznikl přehnanou artikulací.

Asynchron, který navazuje na studio, zachycuje trosky paláce z různých úhlů. Záběry provází komentář, který shrnuje výši škod. Pro zvýšení důvěryhodnosti je za výpověď redaktorky zařazena autorita – ředitel České stomatologické komory. Ten upřesňuje, že v levém křídle se vystavovaly velmi drahé přístroje. Pro informaci tohoto typu je však nevhodná osoba, ale je zde prezentován proto, že jeho vysoké postavení může zastínit nekompetenci. Redaktorka poté odkazuje na škodu stánku firmy Dentalmechanik. Používá techniky ostrého kontrastu (stánek v provozu X zbořeniště). Vzhledem k tomu, že nejsou zmíněny žádné jiné firmy a veletrh vždy představuje více než jeden stánek, tak si lze vyvodit, že redaktorka z nějakého důvodu Dentalmechanik nadřazuje.

Do úseku věnujícímu se škodám jsou dále vloženy dvě výpovědi vystavovatelek. Obě jsou prezentovány jako oběti chyby pronajímatele, který je neobeznámil s tím, že prostory nejsou pojištěny na vystavované přístroje. Možnost se vyjádřit druhá strana nedostala, divák tak může nabýt přesvědčení, že pochybil pronajímatel.

Část o vzniklých škodách uzavírá background, který použitými znaky přesvědčuje, že Průmyslový palác je zcela mimořádná stavba. Přirovnání k Eiffelově věži, emotivně laděné reakce pražského primátora či městského statika, nastínění dlouhé historie, to vše konotuje závažnost celé události, ztrátu části národní památky a podporuje opodstatnění délky a zařazení příspěvku.

V závěrečné, doplňující části moderátoři informují o možnosti nalezení ještě dalších informací o požáru. Mluví s úsměvem, kterým jakoby „otočí na novou stránku“, a přestože bylo dosavadní zpravodajství katastrofické, neopomenou jeho obchodní aspekty a dovolí si v souvislosti s požárem propagovat webové stránky TV Nova.

Příspěvek pracuje i s různými mýty, kterými čtenáře utvrzuje v nějaké zažité, mylné představě o světě. Na záznamu jsou pouze hasiči – muži, a jsou prezentováni jen jako hrdinové. Dobro vyhrává nad zlem.

Test záměny klíčových označujících

Test je až na malé rozšíření obdobný tomu v analýze ČT1.

V případě substitučního testu pro kontrolu identifikovaných klíčových označujících byly znaky zaměněny v příslušné paradigmatické kategorii za jiné. Průmyslový palác

byl nahrazen věznicí Pankrác, hasiči policisty, požár jako katastrofa přírodní byl nahrazen společenskou, útekem vězňů z cel. Přístroje by mohly být nahrazeny personálem, pro který by netruchlili vystavovatelé nýbrž rodiny. Správnost zvolených označujících dokládá, že struktura události by v tomto případě měla velice podobné rysy. Na v obecném povědomí známém místě se stala katastrofa. V co nejkratší době a v maximálním možném počtu se na místo události dostaly složky příslušných služeb. Za pomoci svého vybavení nejprve zabránily, aby se původce katastrofy rozšířil do dalších částí místa, a poté jej eliminovaly.

4.1.7. Analýza syntagmatické struktury textu

Narace, argument a montáž

„Emotivní část“ je tvořena první zásadní syntagmatickou strukturou v reportážním bloku. Jde o montáž záběrů požáru, jejíž účel je vyvolat emotivní dopad na čtenáře. Po ní pokračuje „Živý vstup“, který je úvodní částí obsáhlé narace referující průběh požáru. To je úsek „Téma – požár“. Zde divák vytaven explicitním tvrzením o rozšíření, postupu a převzetí kontroly na požárem. Vše systematicky předkládáno jako nezvratný fakt a k udržení čtenáře v preferovaném čtení tohoto systému stačí zakomponování časomíry.

Následuje druhá část „Živého vstupu“, ve které je redaktor zabírán z nadhledu a v odjezdu kamery. Za ním utíká ze záběru pes. Tento záběr je možné chápat jako ukázkou, co všechno redaktoři musí vytrpět, aby divák dostal své informace. Redaktor vydrží na svém místě a klidně zprostředkuje informaci, i když pomalý odjezd kamery naznačuje, že už je v celém objektu sám, je tma a zima (je zachumlaný v bundě) a i ten toulavý pes odtud raději kvapem utíká.

Dále je prezentována komentovaná konfrontace verzí původu požáru. Redaktor, který doplňuje výpovědi je divákům vizuálně představen z markantního pohledu, což ho staví do role nadpřirozené, nezpochybnitelné postavy. Dotazování sdělí svůj názor, ale redaktorovi jeho psychologicky získaná pozice umožňuje zasadit výpovědi do jím vytvořené narace, aniž by to bylo nápadné. Nakonec přednese tvrzení, že požár způsobil výbuch kyslíkové lahve, které si podpoří převzatými záběry výbuchu balónku nad ohněm a citací ředitele výstaviště. Zvuk exploze se zopakuje ještě v dalším záběru s hořícím palácem, čímž jakoby podtrhne pravdivost svých hypotéz.

V předposlední části „Téma – škoda“ je poslední zásadní syntagmatická struktura, která se montáží argumentů snaží přesvědčit čtenáře o důležitosti a jedinečnosti Průmyslového paláce.

Váha klíčových označujících

Syntagma bloku přikládá na důležitosti katastrofě, boji s ní, aktérům boje, pátrání po původci požáru, poškozeným, finanční ztrátě a paláci. Naopak nižší důležitost mají přihlížející, kteří působí ve struktuře pouze okrajově a ve vystrašených či spekulativních rolích. Takto sestavenou syntagmatickou strukturu si lze interpretovat, že televize měla zájem o samotnou katastrofu a její průběh, také se snažila prezentovat její dopady a v neposlední řadě lze hovořit o intencích představit terč katastrofy.

4.1.8. Intertextualita

Odkaz na jiná sdělení

Intertextualitu lze najít v tématické části, která předkládá různé verze původu požáru. Do souvislostí začleněn podnikatel Kočka a redaktor připomíná kauzu týkající se jeho rodiny.

Další případ se nachází v poslední části bloku, kde moderátoři Borhyová a Koranteng odkazují diváky na rozšiřující informace, které mohou zhlédnout na webových stránkách pořadu Televizní noviny.

4.1.9. Rétorické tropy

V textu se nacházely tyto rétorické tropy²⁹:

Metafora – levé křídlo paláce, požár vypukl, kyslíková bomba,

Personifikace – co přinese denní světlo, plameny šlehaly, denní světlo odhalilo, na místě zavládl chaos, plameny pohlcejí, ocelová konstrukce podlehne, intenzita požáru podporuje variantu, kamera zachytila, konstrukce strhla zdivo, památka by se měla vrátit,

Metonymie – policie, firma má pronajatý palác, stavba by nemusela trvat dlouho, výroba vitráží může stavbu protáhnout,

Nadsázka – mnoho lidí, tisíce lidí, desítky, možná stovky lidí, stovky miliónů, pouze dva hasiči, před malou chvílíčkou, z paláce nezbylo téměř nic, plameny spolykaly,

---

²⁹ sémaziologicko-onomaziologické derivace, více viz tamtéž s. 44–48.

plameny byly rychlé a agresivní, informace se objevily, spekulace se objevily, škoda je téměř nepředstavitelná,

Zdrobnělina – chvílička,

Perifráze – ohnivá papírová koule,

Eufemismus – oběť na životě, ohnivý živel, brzké ranní hodiny,

Pejorativní slova – zmuchlanina,

Dysfemismus – skončila v popelu,

Přirovnání – konstrukce skončila jako zmuchlanina,

Ačkoli byl v příspěvku použit nemalý počet rétorických trop, vybíraly se s ohledem na dostatečné porozumění, aby nedocházelo k informačním šumům. Některé z nich sice v textové rovině mohly narušit informační hodnotu sdělení (skončila v popelu, zmuchlanina,...) a tím znesnadnit preferované čtení, ale tyto případy se vždy doplnily vizuální složkou, která opět preferované čtení ukotvila. Nicméně, takto sytý výskyt trop mohl zastínit obsah sdělení a přesunout čtenářovu pozornost na způsob předávání informace než na její náplň.

4.1.10. Kódy

Typy použitých kódů

Sdělení používalo kódy s širokým dosahem (broadcast).

Příspěvek pracoval v rovině obrazu, jazyka a zvuku. Užíval s velkých celků, celků, polocelků a polodetailů a také úhlů pohledu jako přímý pohled, podhled, nadhled a zabírání objektu z žabí či ptačí perspektivy. Na straně natáčených operoval s projevy chování či s paralingválními projevy. V jazykové rovině figurovaly s číselné, rétorické, žánrové a stylistické kódy. Ve zvukové rovině byly použity ruchy.

Žánrové konvence

Stejně jako v předchozí analýze si lze povšimnout užívání simultánního označování. Nejvíce znatelné bylo v části popisující požár minutu po minutě. Redaktor provázel diváka obrazem či zvukem a tím ho pokoušel udržet v preferovaném čtení. Docházelo tak ale k manipulaci s příjemcem, protože zdroj vnucoval vlastní interpretace předkládaných kódů.

4.1.11. Způsob oslovení

Vztah s potencionálním publikem

Médium referovalo událost prostřednictvím informačních, popisných, úvahových a vyprávěcích postupů. Navazovalo přímý kontakt s příjemcem za pomoci pozdravů či oslovování. Prvoplánově šlo o komunikaci jednosměrnou, zdroje sdělení reakci příjemce neočekávají. Zdroj však předpokládal přítomnost příjemce a navozoval atmosféru soukromé jednosměrné komunikace. Využíval vykání, kterým pokryl jak skupinu (rodinu), tak jednotlivce, aniž by bylo cokoli poznat.

Srozumitelnost kódů

Událost zprostředkovalo české audiovizuálním médium, proto je sdělení nejsrozumitelnější pro vidící, slyšící a česky mluvící příjemce.

Tématická rovina byla nejlépe srozumitelná příjemcům, kteří chápou nebezpečí ohně a mají alespoň povrchní přehled o památkách v Čechách. Výhodu navíc mají kvůli řediteli firmy Incheba ještě slovensky rozumějící příjemci.

Preferované čtení

Zdroj udržoval příjemce v preferovaném čtení prostřednictvím logicky dělené struktury na tématické úseky. Ke zprostředkování sdělení užívalo tří znakových rovin, které se navzájem doplňovaly – záběry, které nebyly na první pohled srozumitelné jistila metoda simultánního označování.

Příspěvek je však možné číst i aberantně. Mohli tak na něj nahlížet například vystavovatelé firem, kteří si uvědomili, že zpráva konkrétně řešila škody jejich konkurenční firmy Dentalmechanik.

Kulturní hodnoty

Zpravodajský blok nepřímě apeloval na dominantní kulturní hodnoty jako řád, statečnost, dobro, pomoc, bezpečnost, týmová práce nebo vcítění se do druhého.

Reprezentoval realitu, která je založena na emotivním vnímání prostředí a výše zmíněné hodnoty jsou její plnou součástí.

Typ čtení v analýze

Sdělení bylo analyzováno *dohodnutým* typem čtení.

4.3. Komparace výsledků analýzy

Identifikace textu

Oba zkoumané vzorky byly zpravodajskými celky bezprostředně referující požár Průmyslového paláce na pražském Výstavišti. Výstavba sdělení se částečně lišila. Strukturu příspěvku ČT1 tvořila „Hlavní část“, která souhrnně prezentovala známá data související s událostí, „Živým vstupem“ a „Doplněním“, a oproti tomu TV Nova svou „Hlavní část“ dělila do třech tematických celků, do kterých se zakomponoval „Živý vstup“ a na závěr je zařazeno „Doplnění“.

(Podobná stavba příspěvků byla však pro analýzu cíleně vybírána.)

Zařazení zprávy

TV Nova i ČT1 zařadily do vysílání zprávu na první pozici (před příspěvek o krajských a senátních volbách).

Obě televize tedy upřednostnily katastrofické téma před politickým.

Struktura zpravodajské narace, denotace

ČT1 svůj příspěvek strukturovala tak, aby byl divák seznámen hlavně s katastrofou, jejím průběhem, vzniklou škodou, hypotézami o původu požáru a uvedením do souvislostí s dalšími požáry na Výstavišti. TV Nova zvolila podobnou tematickou strukturu i co se týče posloupnosti sdělování informací, ale s tím rozdílem, že před vším upřednostnila prezentaci emotivních aspektů události a navíc považovala za důležité se hlouběji zmínit o vystavovatelích a jejich škodách, o historii paláce a budoucím řešení renovace. Obě televize využily doplňující část k propagaci vlastních webových stránek.

Obsáhlá náplň struktury bloku TV Nova v sobě zahrnuje až na souvislosti s dalšími požáry body stavby celku ČT1.

Klíčové označující

Hlavní označující ČT1 (seřazení sestupně dle důležitosti)

Požár, miliarda, Průmyslový palác, noc, hasiči, přihlízející, hasičská auta, sutiny, dotazování, ředitel, nájemce výstaviště, rodina Kočkových, vystavovatelé, den.

Hlavní označující TV Novy (seřazení sestupně dle důležitosti)

Požár, trosky, Průmyslový palác, modrá, oranžová barva, zdravotnický veletrh, hasiči, časomíra, miliarda, vystavovatelé, přihlízející, hasičská auta, dotazování, rodina Kočkových, historie paláce, firma Dental mechanic, ředitel, nájemce výstaviště.

Obě televize si pro svou relaci zvolily stejně stěžejní téma, a tím byl požár Průmyslového paláce. (Událost nabízí více uchopení, např. neočekávané ukončení veletrhu, velké finanční ztráty firem se zdravotnickým zbožím, úspěšná spolupráce 70 hasičských jednotek apod.) Lze si ale všimnout, že ČT1 přidala na důležitosti škodě materiální, zatímco TV vpravila do předních míst škodu kulturní. Pro další pozice byli zvoleni podobní označující, avšak s rozdílnou prioritou.

Odstavec si lze interpretovat, že obě televize se shodly na námětu a stěžejním aspektu události, ale vedlejším aspektům přikládaly rozdílnou důležitost.

Modalita

Definování textu k realitě

V obojím případě se sdělení definovala k realitě jako reprezentovaná skutečnost. Média používala stejných odkazů na umístění události (přesvědčování diváka o skutečnosti místa a události využitím stejných ruchů, typů záběru i jejich náplní). Pro navýšení autenticity se na záběrech vyskytovala často vozidla a příslušníci veřejných služeb, odborníci a autority.

Rozdíl v zesílení dojmu realističnosti byl navíc mezi televizemi v tom, že ČT1 využila očitých svědků a TV Nova zasazení záběrů do časem orientované struktury (reportáž „minuta po minutě“).

Kódování vzhledem k realitě

V příspěvcích se užívalo reprezentačního i realistického kódování. První typ měl u obou sdělení zastoupení v nejvyšší míře v jazykové rovině. V rovině obrazu či zvuku se vyskytoval minimálně. Druhý byl naopak u obou sdělení zastoupen hlavně v obrazové a zvukové rovině, jazyková sféra používala realistického kódování například při popisu obrazu.

Realistická percepce sdělení

ČT1 i TV Nova užívaly ve sdělení velice podobné typy odkazů na realitu – čas, reagující odborníci, přítomnost veřejných služeb, záběry z různých úhlů, začleňování zprávy do souvislostí, dav lidí, kteří se soustředí na témata reportáže. Jistým způsobem se v realističnosti utvrzovala i média navzájem. Čtenář, který zhlédl obě zpravodajství a uvědomil si podobnost hlavních označujících, mohl zprávy vnímat více realisticky.

Paradigmatická analýza

Zařazení

Analyzované médium byla v případě ČT1 a TV Novy televize. Událost zpracovaly do žánru bezprostřední zpráva s katastrofickým tématem.

Mediální přenositelnost

Příspěvky byly sestavovány, aby plně využily možností audiovizuálního média. Užívaly kombinování znakových rovin.

Lze asi ale povšimnout, že v obou příspěvcích by byla změna média možná ve studiových částech nebo v „Živém vstupu“, kde je sdělení postaveno především na jazykové rovině znaků. V dalších částech se míra mediální přenositelnosti v příspěvcích rozchází.

Paradigmatické kategorie klíčových označujících

V každé z analýz se uskutečnil test záměny klíčových označujících. Testy dopadly stejně až na doplnění o vystavovatelích ve výsledcích rozboru pro TV nova. Oba příspěvky tedy využily pro svou náplň klíčové označující stejných paradigmatických kategorií. Jejich výběr a pozice naznačoval podobnost ve výběru tématu i jeho uchopení.

Využití latentních významů

Tato část se zaměřila porovnání stanic ve možném využití latentních významů. V případě ČT1 se nositelé významu umísťovali do sdělení tak, aby vytvářeli dojem důležitosti zprávy či závažnosti situace. V ostrém kontrastním uspořádání tvořili emotivní vazby, udržovali diváka v pozornosti a preferovaném čtení.

TV Nova rozmísťovala znaky do sdělení za stejnými účely, ale persuasi o důležitosti sdělení postavila v některých částech vedle sebe s emotivní funkcí. V určitých sekvencích emotivní funkce příspěvku přebírala vedoucí pozici i nad základní informační funkcí. Další znaky lze celkově interpretovat jako záchytné body pro preferované čtení a udržení pozornosti diváka.

Váha klíčových označujících v syntagmatu

Syntagma příspěvku ČT1 si lze interpretovat tak, že televize měla nejvíce zájem o samotnou katastrofu a její průběh, její možné původce zařadila na druhé místo a o ty, kterým byla spáchána škoda se zajímala minimálně.

Syntagmatické struktury sestavené na TV Nově je možně rozumět, že se stanice nejvíce zajímala o samotnou katastrofu a její průběh, dále o prezentaci jejích dopadů a původců, řešení oprav a v neposlední řadě opodstatnit relevanci své reportáže historií stavby.

Výsledky analýz se lišily v šíři hlavního zájmu televizí. Syntagmata prozrazovala podobné intence, ale analýza příspěvku TV Nova ukazovala hlubší naplnění.

Intertextualita

Odkaz na jiná sdělení

TV Nova i ČT1 odkazovaly na souvislost se zastřelením podnikatele Kočky a v závěru bloků upozorňovaly na možnost získání informací na webových stránkách jednotlivých stanic. Česká televize navíc ještě zasadila požár do souvislostí s dalšími katastrofami na Výstavišti.

Rétorické tropy

Obě média využívala v průběhu celého zpravodajského bloku obrazotvorná slova, nadsázky a další emotivně zbarvené lexikální jednotky, které aktivizovaly text, udržovaly čtenáře v preferovaném čtení či se snažily postupovat emotivními liniemi narací.

Kódy

Typy použitých kódů

Analyzovaná sdělení užívala s ohledem na dosah sdělení „broadcast“. (ČT1 se uchýlila v „Živém vstupu“ částečně i k „narrowcast“.)

Žánrové konvence

Oba příspěvky pracovaly se simultánním označováním k udržení diváka v preferovaném čtení.

Způsob oslovení

Vztah s potencionálním publikem

Česká televize a televize Nova v příspěvcích využívaly stejných postupů pro komunikaci s potencionálním publikem. Navazovaly kontakt s příjemcem, předpokládaly jeho vnímání a záměrně vykaly, aby byl kontakt důvěrný.

Srozumitelnost kódů

Média se snažila, aby byly kódy v obou případech pochopitelné pro široké spektrum příjemců. Zvolila pro potenciální publikum srozumitelný jazyk, jednoduché a poutavé téma (škoda na obecně známé památce) a používala simultánního označování, kterým dělala čtení snadnější.

Větší srozumitelnost kódů, potenciál pro vyšší sledovanost.

Kulturní hodnoty

Příspěvky implicitně apelovaly na podobné kulturní hodnoty. Jejich užitím si lze interpretovat jako snahu o ukotvení dobrého renomé, a zároveň vzbudit zájem diváka o předkládaný příběh. Čtenář byl lákán na ostrý kontrast katastrofy na památce, o jejíž důležitosti sdělení různými způsoby informovala a přesvědčovala.

4.4. Vyhodnocení

Výsledky analýz a komparace poukázaly na značný výskyt společných aspektů struktur ve zkoumaných zpravodajských celcích, které se vysílaly v hlavní zpravodajské relaci na veřejnoprávní a komerční televizi.

Na jejich základě lze tvrdit, že příspěvky jsou názorným příkladem prolínání postupů tvorby zpravodajských sdělení, které jsou součástí typů vysílání, jenž jsou ze svých podstat navzájem neslučitelné. Tato práce tedy potvrzuje existenci stírání rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního a komerčního zpravodajství.

5. ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala stíráním rozdílů v tvůrčích postupech veřejnoprávního a komerčního zpravodajství. Byla vedena jako případová studie, která prostřednictvím kvalitativní metody výzkumu, konkrétně sémiotické analýzy obsahu sdělení, zjistila výsledky, které výše zmíněný jev potvrzují a navíc prohlubují znalosti o jeho problematice.

Sémiotické analýzy našly v příspěvcích přítomnost i dalších jevů. Jednotlivé body odhalily vlivy na čtenáře a latentní významy, které příspěvky užívaly hlavně k naplnění neinformačních funkcí. Patřila mezi ně například emotivní, persuasivní, fatická či apelativní³⁰. Dále byly odhaleny manipulativní intence, které se snažily udržovat čtenáře v přesvědčení pravdivosti tvrzení. Sdělení oplývala i dalšími záměry ovlivnit příjemce. Udržovala diváka v neustálé pozornosti či prohlubovala kontakt, aby příjemce nechtěl změnit program.

Komparace příspěvků přinesla výsledky, které potvrzovaly úvodní hypotézy přednesené v začátcích práce. Struktury příspěvků se mnoha aspektech prolínaly a podávaly tak jasný důkaz toho, že duální systém vysílání není v praxi vůbec jasně oddělen a jeho smysl se tedy zcela ztrácí.

Analýzy sdělení pracovaly interpretacemi významů, proto je důležité mít na paměti, že ve výsledcích může být patrný výzkumníkův subjektivní dojem. Výzkum byl proveden na poměrně časově rozsáhlých materiálech, což se projevilo na hloubce analýzy v některých úsecích sdělení. Nelze však tvrdit, že by šlo o povrchní přístup, poněvadž pro zdařilou interpretaci bylo v některých případech nutné počítat právě s délkou promluv, kde teprve až konec časového intervalu záběru nebo jejich skupiny odkryl přítomnost latentních významů.

K jistým chybám ve výzkumu ale mohlo zcela určitě dojít. Důvodem pochybení by mohl být v první řadě výběr metody, která ač je pro tento typ výzkumu výhodnější, přehlíží některá fakta, která by kvantitativní metoda byla schopna vyjevit. Další nedostatek je v zacílení na konkrétní případy. Zde sice analýza získala důležité výsledky, ale ty se vztahovaly pouze k vybraným vzorkům, a nelze tedy na jejich základě vytvářet žádné predikce podložené například statistikou apod.

---

³⁰ JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční studium*.s. 82.

6. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

- McQUAIL, D.: *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.
- ŠANDEROVÁ, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: Slon, 2007. ISBN 978-80-86429-40-3.
- RUß-MOHL, S., BAKICOVÁ, H.: *Žurnalistika. Kompletní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0158-8.
- HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.
- BURTON, G., JIRÁK, J.: *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.
- KIERAN, M. Objectivity, impartiality and good journalism. In *Media Ethics*. 2. vyd. London: Routledge, 2000. s. 24–27. ISBN 0-415-16837-4.
- MERGENTAL, A. Zobrazení přírody v televizní reklamě. In *Média a realita*. 1. vyd. Brno: MU, 2002. s. 57–79. ISBN 80-210-3083-6.
- JÍLEK, V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční studium*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1246-2.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-697-7.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál; 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- ČMEJRKOVÁ, S. Kulturní a jazykové zdroje persvazivnosti české reklamy. In *Od informace k reklamě*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. s. 161–201 ISBN 978-80-7368-265-1.
- BECK, G. *Zakázaná rétorika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1743-2.
- *Část Průmyslového paláce skončila v plamenech*.
URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/208411000101017-udalosti/>>
[citováno 3. ledna 2009].

- *Požár Průmyslového paláce na pražském Výstavišti.*
URL: <<http://archiv.nova.cz/multimedia/televizni-noviny-17-10-2008.html>>
[citováno 3. ledna 2009].
- CHANDLER, D. *Semiotics for Beginners.*
URL: <<http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/semiotic.html>> [citováno 12. dubna 2009].
- MECA, V. *Pejorativní vnímání katastrofického zpravodajství.*
URL: <http://sreview.soc.cas.cz/upl/archiv/files/139_473MECA.pdf>.
- *Zpráva o měření sledovanosti*
URL<<http://www.mediaresearch.cz/file/139/mesicni-zprava-10-2008.pdf>>
[citováno 14. března 2009]. Zdroj: ATO – Mediasearch